

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SIYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ SAYI: 198 23 OCAK 1979 FİYATI: 7,5 LIRA

İRAN VE TÜRKİYE

İRAN VE TÜRKİYE

BEHİCE BORAN

Nihayet Şah gitti. Güle güle değil, ağlaya ağlaya gitti. İran halkı bu gidişin sevinciyle düğün bayram etti, haklı olarak. Halk için, otuz yedi yıllık bir kanlı istibdadın sona erişinin habercisiydi bu gidiş.

Şimdi dinlenmek, sonra ülkeye yeniden dönmek üzere gittiğini vurguladı Şah. Bu sözü yabana atmamak gerek. Şah rejimine son nokta konulmuş değil. Şah'ın gidişi, dönüşü olmayan bir gidiş gibi görünüyorsa da, kayıtsız şartsız böyle olacağı söylenemez henüz. Şah'ı ve rejimini tutan güçler, başlarında ABD olmak üzere Batılı emperyalist devletler, kolay teslim olacak, halkın istek ve taleplerine boyun eğecek değiller. 1953 senaryosu yeni koşullara uyarlanarak tekrar edilmek ve Şah'ın geri dönüşü sağlanmak istenebilir, istenecektir de. Şahpur Bahtiyar hükümetinin oluşturulması ve güvenoyu alması 1979 koşullarına uyarlanan senaryonun birinci bölümüdür. Muhalefetten bir başbakan, ama Batı yanlısı ve Batı'nın güven ve desteğine sahip. Ordunun Şah yanlısı generalleri uyarılmış, askeri darbe yapmak yok, şimdilik! Böyle bir hükümetle böyle koşullarda ve genel seçimlere de gidilerek, halkın galeyasının yatışıp yumuşaması, eştürden olmayan muhalefetin içinde anlaşmazlıklar ve çatışmalar çıkması beklenemez, uzayan istikrarsız "geçiş dönemi"nde emperyalizm ve yerli iş ortakları, sermayeci gerici güçler alıcengiz oyunlarını oynayıp manevralarına girişebilirler. Bunu deneyeceklerinden, sonuç alıp Şah'ı geri getirmeye çabalayacaklarından hiç kuşku duyulmasın.

Şah'ı geri getirmeseler bile, özünde ilerici-demokratik, görünümünde dinsel olan halk hareketini ilerici içeriğinden boşaltıp dinsel yobazlık çizgisine hapsedmek, daha ileri demokratik aşamalara doğru gelişmesini önlemek için ellerinden geleni yapacaklardır. 1974 Portekiz "devrim"ini ne hale soktular, sendikalar ve sosyal demokrasi üzerine oynayarak!... İran'daki durum, böyle manevralara Portekiz'dekinden daha elverişli. Geniş kitlelerin genel politik bilinç düzeyi geri, politik hareketi dinsel ideoloji çerçevesinde yürüyor. Laik muhalefet ile dinsel muhalefetin ilişkileri ve güç oranları ne? İran Komünist Partisi Tudeh'in bu iki muhalefet kanadını "İran Birleşik Kurtuluş Cephesi"ne katılmaya çağırışından anlaşılıyor ki, muhalif güçler en azından üçe bölünmüştür. Humeyni'nin sözcüsü, bu liderin kurmayı tasarladığı hükümette Ulusal Cephe muhalefetinden kimsenin bulunmadığını açıklamıştır. Ön planda ve güçlü olan, dinsel hareket ve lideridir. Humeyni'nin, kurulacağını ve kendisinin de başkanı olacağını söylediği "İslam Cumhuriyeti"nin ekonomik ve politik içeriği ne olacak? Dinsel temellere oturtulmak istenen bir sistem, 20. yüzyılın sonlarında bir toplum sorunlarına çözüm getirebilir, yaşamsal gereksinimlerini karşılayabilir mi? Şimdi dinsel hareket ve liderlik çeşitli toplumsal güçlerin en dinamik ve etkinliği gibi görüne de, İran'ın iç güç dengeleri islami bir devlet rejiminin kurulmasına ve tutunmasına elverişli mi?

Bütün bunlar yanıtlanması gereken güncel sorular olmakla beraber, şimdi gündemde olan ivedi konu İran'da bir askeri darbe olup olmayacağı ve olursa, bunun bir iç savaşa yol açabileceğidir. Humeyni bir yandan islami "devrim komitesi"nden ve yeni bir hükümetin kurulması tasarısından söz etmekte, öte yandan bir ordu darbesi olasılığını belirterek İran'a dönmekte tereddüt göstermektedir. İran'a ilişkin haberlerde bir iç savaş olasılığı üzerinde durulmaktadır. Tudeh Partisi de "İran Birleşik Kurtuluş Cephesi" aracılığı ile İran halkının silahlı mücadelesini örgütlemeyi öngördüğünü açıklamıştır. Anlaşılıyor ki, Şah'ın gitmesiyle rejimin değişeceği ve halkın demokratik taleplerinin hemen karşılanacağı beklenmemekte, gerici İran ordusunun müdahalesinin bir iç savaşa yol açması olası görülmektedir. Şah'ın gidişini kutlayan halkın üzerine askeri birliklerin ateş açışı ve can kaybına sebep olması, İran ordusunun oynatabileceği meş'um rolün bir habercisi gibidir.

Hasılı, Şah'ın gidişi İran'daki politik sorunun çözümünü getirmekten, hatta çözümünü başlatmaktan henüz uzaktır.

İran'da yeralan gelişmeler Türkiye'yi yakından ilgilendirir. Yalnızca, İran'ın bölgemizde bir devlet, T.C. hükümetlerinin her zaman yakın dost oldukları komşu bir devlet oluşundan ötürü değil. Asıl, başını ABD'nin çektiği emperyalizmin Orta Doğu'da İran üzerine yaptığı hesapların Türkiye'yi de kapsamına almasından ötürü.

Bir yıl öncesine, İran'da karşılıklıklar döneminin Amerika'nın Orta Doğu politikasında Türkiye eski önemini yitiriyor, İran yeni önem kazanıyor gibiydi. Kıtalararası filizlerin ve casus uyduların geliştirilmesi Türkiye'deki üslerin ve dinleme tesislerinin değerini bir ölçüde düşürmüştü. Askeri ambargo sonucu Türkiye'de bir kısım üs ve tesislerin kapatılması üzerine İran'da yeni teknolojiyle donatılmış benzeri üsler kurulmuştu. Türki-

ye'de ekonomik darboğazların ve buna bağlı toplumsal çalkantıların doğurduğu politik istikrarsızlığa, yol açtığı kuşku ve karışıklığa, İran'da Şah'ın demir pençe altında kanlı yönetiminin kararlı, oturmuş, güven veren görünümü vardı. Türkiye sürekli yardım, kredi peşinde koşarken, İran milyarderlarca petrol dolarını bir yandan ülkenin Şah usulü "kalkınma"sına, öte yandan ABD'den uçak ve modern silahlar alımına harcıyordu. İkinin yanında İran, Şah'ın kavlince dünyanın birinci sıradaki devletleri arasında yer alacak, Orta Doğu'nun en zengin ve güçlü devleti, ABD ile birlikte Basra Körfezi'nin ve Kızıl Deniz'in bekçisi olacaktı. ABD, Yakın ve Orta Doğu politikasını İsrail, Yunanistan ve Türkiye yerine İran üçlemesine dayandırma eğiliminde görünüyordu.

Afganistan'daki sola dönük rejim değişikliğinden sonra, Şah'ın çok güvenilir rejiminin güvenmezliği apaçık ortaya çıkar ve İran kaynayıp taşan bir kazana dönüşür olunca, ABD, hesaplarını yeni baştan düzenleme gereğini duydu. İran gözden çıkarılmış değil; onu emperyalizmin ağı içinde ve rejimini sağ kanatta tutmak için her şey yapılacak. Ama yine de eski güvenilirliği yok İran'ın. Türkiye'nin değeri yeniden yükseliyor ABD ve Avrupalı ortaklarının gözünde. Suriye ile Irak'ın tek devlet halinde birleşme çabaları aynı doğrultuda etki yapan bir gelişmedir; bu birleşme gerçekleştiğinde, bu emperyalizme bir karşı koyuş olacaktır.

Şimdi Türkiye'deki üsler konusu birden ön plana çıkıyor. Pazarlık da açık ve kesin yapılıyor. Diploması, protokol incelikleriyle kaybedilecek zaman yok. Kredi, "taze para" istiyorsan ver üsleri, kabul et ABD'nin savunduğu Kıbrıs barış planını, Yunanistan ile anlaş, onun NATO'ya dönüşümü engelleme. Kısacası, boyun eğ, uzlaş, kabul et. Hükümetin de zaten başka bir şey yaptığı yok. Üsleri verdi gitti. Dışişleri Bakanlığı yeni bir Savunma ve İşbirliği Anlaşması metni hazırlamış, sunmuş. (İçeriği açıklanmadı, Hasan Esat İşık'a da açıklanmamıştı belki). ABD tasarrusuna koşut olduğu söylenen Kurt Waldheim'in önerilerini KTFD başkanı Rauf Denktaş kabul etti. (Bu, Türkiye de kabul etti demektir, elbet). Viyana'da Yunanistan ile Ege görüşmeleri ilk defa "olumlu" yürüyor. Uzlaşma sürecinin üç koldan birden gelişmesi halinde rastlantı değil. Hükümete ilişkin olarak son bir direnme ve umut noktası vardı, o da ABD Dışişleri Bakan Yardımcısı Christopher'in son ziyaretiyle en azından yarı yarıya iflas etti. Hükümet batılı büyüklükler ve küçüklerce acil bir yardım fonu kurulmasını istiyor ve bu fondan yapılacak yardımlar "devletten devlete" olacağı gerekçesiyle IMF'nin ileri sürdüğü koşullara bağlı olmayacağı, IMF taleplerinin yarattığı güçlüklerin böyle aşılacağı umuluyordu. Christopher'in, IMF'nin koşullarının dikkate alınması yolundaki tavsiyesi bu umutların üzerine soğuk su döktü. IMF'nin ileri sürdüğü koşulların yumuşayabileceği söyleniyorsa da hâlâ, bu koşulların tümüyle bir kenara itilmeyeceği bellidir.

Bu tablo çerçevesi içinde, ABD'nin Türkiye'nin iç rejimi ve koşullarına her zamandan ziyade ilgileneyeceği açıktır. Bu veya diğer sivil hükümetlerle görebildiği kadar iş görecektir, ama gerekli gördüğü anda sahneye çıkartılmak üzere askeri darbe olanağı yedekte tutulacaktır. Sıkıyönetim ne sonuç verecek, sonrası ne olacak sorularına yanıt aranırken bölgede değişen güç dengelerini ve ABD'nin başını çektiği emperyalizmin bölge ve Türkiye üzerine yaptığı hesapları dikkate almak gerekir.

Bununla beraber, her şey ABD'nin emperyalizmin kontrolindedir, o ne isterse o olur sonucu çıkarılmamalıdır. ABD ve emperyalist kamp hiçbir zaman "kadir-i mutlak" değildir, olamamıştır. Dünyada ve bölgede güç dengeleri demokrasi ve sosyalizmden yana değişmektedir; toplumların iç dengeleri de öyle. İran'da olanlar, örgütlü kitle hareketlerinin güç ve etkinliğini açıkça ortaya koyuyor. Halk kitleleri bütün bir yıl silahlı ayaklanmaya başlamadan demokratik kitle mücadelelerini sürdürdü. Üzerine ateş açıldı, ölenlerin sayısı binleri aştı; kitleler yine sokağa dökdüküler, greve gittiler, işyerlerini, üniversiteleri kapattılar. Sonunda Savak'ın korkunç polis rejimi çöktü, Şah çekti gitti. Demokrasi, özgürlük, sosyal adalet mücadelesi bitmiş değil. Polis devleti rejimi çökmüş ama henüz tasfiye edilmiş değil. Amerika'nın yetiştirdiği, Şah'ın özel çıkarlar ve ayrıcalıklarla beslediği ordu kadroları ellerindeki silah gücüyle darbe yapmaya hazır. Bu koşullarda politik ve toplumsal demokratikleşme sürecinde kesin sonuca varılmadan önce silahlı mücadele gerekebilir, ama o takdirde bu mücadele yine örgütlü işçi, emekçi kitlelerin silahlı devrim hareketi olacaktır, kendilerinde özel misyon vehmeden grupların terörist eylemleri veya "kir/şehir gerillacılığı" değil.

İran'daki kitle mücadeleyi yakından izlemek gerek. Bundan çıkan ve çıkacak dersler, yalnızca İran'a özgü değil, genel bir anlam ve geçerlilik de taşıyacak.

BİLİM ADAMLARI FAŞİZMİ LANETLİYOR

● Prof. Dr. Özdemir NUTKU
"BİLİM GERİCİLER İÇİN
EN BÜYÜK TEHLİKEDİR"

"Bilimsel görüş, evrimi gerçek te olduğu gibi kavradığından, engelleri yok edecek ve güçlerini çözümlenecek güçtedir. Ayrıca, toplum içindeki çelişkilerin ve gericiliğin kaynağına inebilen bir aydınlık gibidir. Bu da, gerici güçlerin, özellikle eğitim alanlarında, çok korktukları için yaptıkları istemedikleri bir şeydir. Gerici, çağdaş ve ileriyeye dönük olan bilimle ve bu bilimsel ortamı hazırlayan eğitime amansız bir savaşçı girer ve bilimin temsilcilerini yoketmeye yönelir. Çünkü bu kişiler aynı zamanda onlara çıkarlarını gizleden gizliye besleyen uluslararası emperyalizmin ortaklarıdır; yiğitlerin uyanmaması, bilinçlenmemesi için bir düğmeyle yönetilen robotlarıyla, daha önceden tasarladıkları biçimde, değerli bilim adamlarını öldürürlükler. Bilim gerçegi gerici için en büyük tehlikedir. İşlerini yürütmek için yığılan üstünü bir orta çağ karanlığıyla örtmek çabasındadır. Bunun için de sistemli olarak bilimi ve bilim adamlarını ortadan kaldırmayı amaçlar. Bilim adamlarına yapılan saldırıların bir örneği de, İkinci Dünya Savaşı öncesi foyası ortaya çıkan Alman faşistler tarafından gerçekleştirilmeye çalışılan eylemlerde izlenir.

"Sürekli bir yıldırma çabası içinde olan faşist gericilerin haberdar olmadıkları bir gerçek, bu gibi eylemlerin insanlık dışı, hayvansal ve içgüdüsel cinayetler olarak kalması ve insanlığın herşeye karşın doğal evrimini ve gelişimini sürdürmesidir.

"Demokrasi uyanık olmalıdır; gerici komplolara her zaman karşı duracak güçte olmalıdır. Bunun için de demokrasinin, gevezeler, korkaklara ve entrikacılar değil, özgürlük savaşında özenli, denenmiş kişilerle gereksinimi vardır. Özgürlüğün sağlanmasında, özgürlüğün her gün yeniden güvence altına alınmasında, bilim adamlarının bilginisi, cesareti ve direnci ilk saflarda yerini almalıdır."

● Doç. Dr. Şükrü BOZKURT
"BİLİM ADAMLARI
HALKI YILDIRMA OYUNUNU
BOZACAKTIR"

"Bilim adamlarına yapılan saldırı ve cinayetler özünde bilime ve onun aydınlık geleceğine yöneliktir. Bilim adamlarını, aydınlık gider halkı yıldırıp, karanlık amaçlarına ulaşmak istemektedirler.

"Bilim adamlarına, aydınlara ve çeşitli demokratik kuruluşlara düşen ve de en başta gelen ödev bu oyunu bozacak biçimde davranmak, her türlü bireysel eylemlerden kaçınıp sığınarak, yasal yollardan sonuna kadar karanlık güçlere karşı omuz omuza vermekdir.

"Sosyal ve siyasal bilimciyiz biz bu azada tüm bilim adamlarımız düşüncelerini açıkça ortaya koyarak, olup bitenlerin gerçek yüzünü ve amacını yılmadan, yorulmadan halka ve ilgililere anlatmalıdırlar."

● Doç. Dr. Mehmet KÖSEÖĞLU
"BİLİM ADAMLARI BÜYÜK
BİR SORUMLULUKLA
KARŞI KARŞIYA"

"Bilim adamlarına yapılan saldırı ve cinayetler, egemen güçlerin özellikle gelişmekte olan ülkelerde toplumun bilinçlenmesine karşı alınan önlemlerden birinin, ruhsal, ekonomik ve kültürel yönden gelişmiş kimselere uygulanmasıdır. Gerçekten de ülkemizde, bilim yönünden üniversitelerin ekonomik olanaklarının ve bilimsel özgürlüğünün sınırlandırıldığı, bilimsel nitelikte insanların gelişmesi ve işlevlerini yerine getirmesinin önlenildiği ve bu yönde etkin olanlara saldırılarak sindirildiği, sinmiyenlerin ise öldürüldüğü dönem içerisindeyizdir.

"Bu durum karşısında bilim adamlarına toplumun diğer üyelerine oranla ancak olarak daha önemli bir sorumluluk düşmektedir. Bu itibarla bütün bilim adamları, ister bu durumu göremeyecek kadar gözüne perde çekilsin, ister sosyo-ekonomik baskılara içinde bulunsunlar, kişisel politik çıkarlarını bırakarak bu özel ülke sorununu çözümünde birleşmeli ve en etkin bir biçimde savaşmalıdır."

● Doç. Dr. Nevzat ASYALI
"SALDIRILARIN AMACI
BİLİM ADAMLARINI
GERÇEK İŞLEVLERİNDEN
SAPTIRABİLMEKTİR"

"Bilim adamlarına yapılan saldırı ve cinayetleri, bilim dışmanlığından ayırmak mümkün değildir. Birbirini izleyen cinayetlerle amaçlanan, yurt sorunlarına bilimsel açıdan yaklaşan ve bu sorunların çözümü için çaba harcayan gerçek bilim adamlarını ortadan kaldırmaktır. Böylece sorunların çözümünü güçleştirerek, böyle bir ortamdan kendi çıkarlarını doğrultusunda yararlanmış, bu nitelikteki bilim adamlarının sağlığını, toplumu aydınlatıcı bilgilerini yayılımını önlemiştir, uygulanan bu şiddet ve baskı yöntemleri ile bilim adamlarını işlevlerini görmekten arıkoyuş olacaklarını hesaplamaktadırlar. Bunun bilincinde olan gerçek bilim adamlarına düşen görev, yalınlığa düşmeden yukarıda açıklanmaya çalışıldığı doğrultuda işlevlerini görmeye devan etmektir."

"ECO" NÖMİ

Hükümet çevreleri geçtiğimiz hafta içinde "dört büyükler" den beklenen ortaklaşa yardımın politik koşullara, Türkiye'den yeni üs, füze rampaları vb. taleplerine bağlılığını inkar etmek için özel bir çaba harcadılar. Ne var ki, Başbakan'ın aynı sırada kullandığı ifadeler, yaratılmak istenen dış görünüşün altındaki gerçek durumu, kapalı biçimde de olsa ortaya seriyordu:

Başbakan şöyle diyordu:

"Pek çok ülke Türkiye'nin ekonomik sorunlarını çözebilmemesine yardımcı olanın dünya açısından önem taşıdığı kansısına varmıştır ve birçok devlet bu konudaki siyasal iradesini açıklama noktasına varmıştır. Bu Türkiye'ye dünyada kazandırılan güvenlilik bakımından, oyle inanmayorum ki, hükümetimiz öneminde sağlanan başarının önemli bir kanıtıdır.

Başbakan'ın bu sözleri, emperyalist ülkelerden elde edilecek ekonomik ve mali yardımın, Türkiye'nin emperyalizmin politik ve askeri çıkarlarına uygun konumunun korunması amacına yönelik olduğunu ortaya koyuyordu. Bu, başka bir deyişle, ekonomik ve mali yardımın, Türkiye'nin sözü edilen çıkarlara uygun konumunda tutulacağına ilişkin güvencelerin de verildiği anlamına geliyordu. Hatta Başbakan'ın sözleri, hükümetin, emperyalist ülkelere Türkiye'nin politik önemini "kanıtlamış" olmaktadır ve ekonomik yardımı da böylece sağlama bağlamış olmaktan bir övünç payı çıkardığını bile gösteriyordu.

Böyle olunca, Başbakan'ın ekonomik ve mali "yardım"ın politik ve başka koşullara bağlanmadığına ilişkin iddialarını, olsa olsa, bu "yardım"ı olanaklı kılan güvencelerin, emperyalist ülkeler öne sürdüğü de, zaten gerçekleştirilmeye ya da gerçekleştirilmekte olduğu biçiminde anlamak gerekliyordu. Yani emperyalist ülkelerin öne sürdüğü güvence ve karşılıklar, onlar öne sürdüğü için değil (!), "başgömsüz" bir kararla yerine getiriliyordu!!

KIBRIS BUNALIMINDAN
SONRA ABD VE TÜRKİYE

Bu durumda emperyalist devletlerin ve mali kuruluşların "yardımının" birtakım koşul ve

YENİ TRUMAN DOKTRİNİ TÜRKİYE'NİN ÖNÜNDE

yanlı bir baskı yöntemiyle çözümleme yolundaki politikası, hiç kuşkusuz kendi içinde belirli çelişkileri taşıyordu. Bu politika, özellikle Türkiye üzerinde, ülkeyi NATO blokunun katı kurallarından uzaklaşmaya doğru iten etkenlerin de güçlenmesi sonucunu doğuruyordu. ABD'nin silah ambargosu aracılığıyla yürüttüğü politikanın bir maliyeti buydu.

1978'in başından itibaren kendisini gösteren bolge düzeyindeki bazı gelişmeler, ABD'nin NATO'nun Türkiye'ye yönelik politikasındaki ağırlık noktalarını bir ölçüde değiştirdi. NATO'nun güneydoğu kanadını güçlendirme amacı önemini koruyor, hatta artırıyor ama; orta ve yakın doğu'da doğan boşlukları onarma kaygısı ön plana çıkmaya başlıyordu. Afganistan'da yönetimin devrimci güçlerin eline geçmesi ve İran'da Şah rejiminin kökünden sallanmaya başlaması, ABD'nin bölgedeki politik ittifaklarını sağlamlaştırmasına daha büyük önem kazandıyordu.

YENİ BAĞIMLILIK AĞLARI

Bu çerçeveye içinde, Türkiye'yi ve Yunanistan'ı, ikili baskı yöntemleriyle NATO blokuna bağlı tutma politikasının yerini, bu ülkeler daha esnek yöntemlerle güven vermeye yönelik bir politikanın almaya zorunluluğu ortaya çıkıyordu. Sorun, aslında anlaşmazlıkları kısa sürede bir çözüme bağlamak ve hemen arkasından yeni politik bağımlılıkları örnek sorunu idi.

Böylece 1978'in son aylarından itibaren, ABD'nin bölgesel hegemonyasında özellikle İran'da ortaya çıkan çatlağı Türkiye'den koparılabilecek yeni politik ve askeri önlemlere kapama amacı, ABD'nin politikasında kendisini göstermeye başladı. Bunu sağlamamanın yolu da, bu kez Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik ve mali darboğazı bir baskı aracı olarak kullanmaktır.

Şimdi gündemde olan budur. NATO'nun en savaşçı çevrelerinin başlattığı girişimlerin sonucunda, dünya emperyalizminin "önder" ülkelerinin Türkiye'ye ekonomik "yardım"da elbirliği etmesinin ilk adımları atılmaya başlanmıştır. Bunun karşılığında Türkiye'nin Doğu Akdeniz'de NATO'nun daha sağlam bir sıçrama tahtasına haline getirilmesini sağlayacak düzenlemelerin tamamlanması beklenmektedir. Ecevit hükümeti, bu politika, Türkiye'nin sözde güvenliliğinin kanıtlanması biçiminde yorumlayarak, yeni ve ağır önlemlere hazır olduğunu göstermektedir. Böylesi bir politika, Ecevit iktidarının yerli egemen sınıfların kontrolünü daha sıkı bir biçimde gerektiren geniş emekçi yığınları karşısına almaktan başka sonuç vermeyecektir.

ÇELİŞKİLER VE
YENİ DURUM

ABD'nin, NATO'nun güneydoğu kanadındaki çelişkileri iki

Hükümeti
uyarıyoruz

TRABZON FAŞİST ÖRGÜTLERİN GÜNDEMİNDE

Türkes, sıkıyönetim ilanının hemen ertesinde, sıkıyönetim ilan edilen illerin çok yetersiz olduğunu söyleyerek, yurt düzeyinde yaygınlaştırılmasını istemişti. Türkes'in bu açıklaması, faşist terörün sıkıyönetim kapsamı dışında kalan illerde yoğun-

laştırılacağı anlamına geliyordu. Açık bir saldırı çağrısıydı, yani. Türkes'in sıkıyönetimi öncelikle istediği illerden biri olan Trabzon'da gelişen olaylar, bu gözlemi doğrular nitelikte oldu. Son günlerde faşistlerin Trabzon'da düzenledikleri planlı sal-

dırlar sonucu birçok kişi yaralandı ve öldürüldü. 15 Ocak günü kentte yapılan yürüyüş ve saldırılarla yaratılan terör havası ertesi gün de sürdürüldü. İlericilerin oturduğu bir kahve tarandı, Töb-De üyesi bir öğretmenle, bir öğrenci ağır yaralandı. Aynı gün Ahmet Cebi adlı UGD'li bir faşist, dikkat çekici bir şekilde öldürüldü. Ahmet Cebi'nin kendi "ülküdaşları" tarafından bir tartışma sonunda öldürüldüğü yaygın bir söylenti halindeydi.

MHP EĞİLMİMLİ VALİ

Faşist terör olayları ilericilere yönelik baskıların gerekçesi haline dönüştürüldü. Bu "gerekçeler"i yaratırların başında Trabzon Valisi Münir Güney geliyor. Münir Güney'in MHP eğilimli olduğu ve Ecevit hükümeti tarafından Trabzon'a atanmış olduğu bilinir. Trabzon'a atanmadan önce valilik yaptığı Eskişehir'e gelir gelmez yaptığı ilk iş, UGD'yi ziyaret etmek olmuştu. Faşist örgütlere olan sempatisini en iyi böyle göstereceğini düşünmüştü. Münir Güney aynı zamanda 3. Ordu Komutanı damadı ve Seyfi Öztürk'ün de askerlik arkadaşıydı. Bunca ünvanı olan bir validen beklenebilecekler ise, Münir Güney Trabzon'a geldiğinden bu yana görüldü. Göreve başladığından bu yana, Trabzon'da yalnızca açık meydanlarda 8 cinayet işlendi.

SALDIRI ÜSLEMLERİ: KALKINMA MAHALLESİ VE KTÜ KAMPUSU

Trabzon'da faşistlerin düzenledikleri saldırıların üsleri, Kalkınma Mahallesi ve KTÜ kampusuydu. Özellikle Kalkınma Mahallesi faşistlerin yuvalarıdır ve kontrol ettikleri bir mahalleydi. Bir silah deposu halinde olan mahallenin önemli bir özelliği KTÜ kampüsünün hemen yanında olması ve buradan üniversite- nin lojmanlarına hiçbir güçlükle karşılaşmadan sızabilmesine elverişli olmasıydı. Kalkınma Mahallesi'nin bu konunun bilinmesine rağmen, bugüne dek ne bir önlem alındı, ne de bir arama yapıldı. Böylelikle faşist çetelere diledikleri gibi davranma serbestisi tanındı.

Karadeniz Teknik Üniversitesi ise, yakın zamanlara kadar faşist öğretim üyelerinin bir kalesi durumundaydı. Bu terör yuvasında, Üniversite Rektörü'nün resmi planları araması bile valiliğin emriyle her gün aranıyor. Yine kısa bir süre önce, sosyalist bilim adamı Dr. Necdet Bulut, bu üniversite girişinde profesyonel çeteler tarafından öldürüldü.

"MÜCADELENİN STRATEJİ VE TAKTİKLERİ"

Trabzon'un yeni bir toplu katliam merkezi olması için fa-

Görevlerin üstesinden gelmek için

Faşist güçler, yasa dışı terörün yerine yasal terörün geçişini sağlama amaçlarını birçok kez dile getirdiler. Sıkıyönetim ilanından bugüne kadar bu yöndeki girişimlerin giderek yoğunlaştığı görülüyor. Faşist güçlerin amacı, sıkıyönetim ilan edilen illerdeki terörizmi düzenli biçimde geri çekerek, sıkıyönetim uygulamasının bütünüyle demokratik güçlerin üzerine yoğunlaşmasına zemin hazırlayabilmektir.

Bütün bunlar karşısında ilerici güçlere büyük görevler düşmektedir. Faşist provokasyon girişimlerinin açığa çıkarılması, bu girişimlerin arındaki niyetlerin sergilenmesi çok önemli bir görev durumundadır. Daha da ötesi bu girişimlere zemin hazırlayabilecek tutumlara yer bırakmamak için dikkat gösterilmelidir. Elbette bu, hiçbir şey yapmamak, beklemeli anlamına gelmez. Demokratik hak ve özgürlüklere yönelen saldırılara karşı son noktasına kadar ayrıntılı biçimde planlanmış, hedefi belirli, kitlesel mücadeleleri gündeme getirmek için çalışmak gerekmektedir.

Demokratik örgütlerin güç ve eylem birliği sorunu bu noktada önem kazanmaktadır. Güç ve eylem birliğinin gerekliliğinin yaygın biçimde dile getirilmesi olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir. Elbette mücadele biçimlerinin ve eylem önerilerinin bu anlayışa uygun olarak saptanması ayrı bir önem taşımaktadır ve zor olan da budur. Ama yine de güç ve eylem birliğinin gerekliliğini kabul edilmesi, bu koşullarda atılacak ilk önemli adımdır.

Ne var ki, 1971 sonrası dönemde, küçük burjuva macedracılığının geçit vermeyen mücadele ve örgütlenme biçimleri günümüzde basi kesimlerce savunulmakta ve tek geçerli yol olarak görülmeğe devam etmektedir. Şimdi bu kesimlerde egemen olduğu anlaşılmalı, kitlesel mücadele anlayışının tamamen bir kenara bırakılması, demokratik mevzilerin terk edilmesi ve geçit vermeyecek mücadele biçimlerine hazırlanılmasıdır.

İlerici, demokrat, sosyalist güçlerin faşizme karşı örgütlü birleşik mücadelelerine büyük darbe vurabilecek bu tür anlayışlara tek bir kişinin bile itibar etmemesinin sağlanması için yoğun bir çaba içine girilmelidir.

Diğer yandan, demokratik güçlerin eylem birliği sorunu-na yanlış yaklaşımlarla faşist provokasyon girişimlerine zemin hazırlanmakta olduğu görülmelidir. Bu yaklaşımlar, büyük ölçüde demokratik hak ve özgürlüklerin kullanılmaması sonucu var sayımından kaynaklanmaktadır. "Savaş komiteleri" gibi, "direniş komiteleri" gibi öneriler, bu "varsayım"ı temel almakta, teslimiyetçi bir anlayış ifadesi olmaktadır. Demokratik mevzileri terk etmenin yanı sıra, bu tür önerilerin sorunsuzca dile getirilmesi, gerici, faşist yayın organlarının giriştikleri provokasyon ve kıskırtmalara malzeme sağlamaktadır. Bunun da ötesinde, günümüz koşullarında böylesi önerilerin geçerliliği tartışılmalıdır.

Eylem ve mücadele biçimleri önerileri, soğukkanlı değerlendirmelere dayandırılmalıdır. Ne olduğu ve neyi hedeflediği açıklıkla belirlenmeyen, salt birşey önermek için önerilen eylem ve örgütlenme biçimlerinin antifaşist gücüne katkı sağlamaması gerekir. Bunun da ötesinde "sıkıyönetim geldi. Hak ve özgürlükleri kullanma olanağı bütünüyle ortadan kalktı" anlayışından kaynaklanan hiçbir eylem önerisi prim verilmemelidir. Bugün yapılacak çok görev vardır. Sorun, geri çekilmeksizin bu görevlerin ne olduğunu görmek, hak ve özgürlükleri sonuna kadar savunmak, kullanmak için çalışmaktır.

İlericilerin, sosyalistlerin adreslerinin gizli açık faşist örgütler tarafından sürekli tutulduğu ve bu listelerin cinayet ve katliamlarda kullanıldığı bilinmektedir. Öldürülecek kişilerin bile not edildiği bu list-

Bir süre önce Trabzon'da "Ülkücü Gençlik" imzasıyla dağıtılan bildiride de, "Karadeniz'in azgın dalgaları ve Trabzon komünistlere mezar olacak... Cihad'a çağrıldığında koşunuz..." diye azgın kıskırtmalar, çağrılar yapıldı.

Faşist organın sözünü ettiği "taktikler'den biri de, hedef seçtikleri kişileri Trabzon'un yerleşik halkı dışından seçmeleriydi. Bununla, Trabzon halkının tepkisine yolaçmamayı, dahası

ÜGD, elindeki adres listelerini sıkıyönetime devretmeye hazırlanıyor

ÜGD Genel Başkanı Şefkat Çetin, yaptığı uzun bir açıklama ile şu günlerde neler yapılması gerektiği konusunda "ülküdaşları"na yeni öğütler verdi. Bu açıklamanın bir noktası, özellikle dikkati çekiyordu. "Ülküdaşları"ndan, "kanunsuz hareket yapanların emniyet kuvvetlerine bildirilmesini" istiyordu Şefkat Çetin.

Bu hatırlatmanın anlamının açıklanması önem taşıyor. Bu açıklama gerek suç niteliği taşıması, gerekse de içinde bulunduğumuz koşulların alışılınış sonuçlarından biri olan ihbarcılığı yaygınlaştırmayı amaçlaması bakımından, dahası son sıralarda faşistlerin sıkça sözünü ettikleri terörün "devletin meşru silahlı güçleri"ne bırakma niyetlerinin bir örneğidir. Ayrıca bu açıklama, faşistlere özgü bir girişimin de legalize edilmiş biçimidir. Faşistlerin, öteden beri ellerinde bulundurdukları, ilerici, sosyalist kişilerin adreslerini içeren listeleri sıkıyönetim komutanlıklarına "ihbar" edecekleri son günlerde bildirilen haberler arasındadır. Faşistler, daha önce kendilerinin "kullandıkları" adresleri, şimdi "devletin meşru kolluk güçleri"ne devretme hazırlığı içindedir.

İlericilerin, sosyalistlerin adreslerinin gizli açık faşist örgütler tarafından sürekli tutulduğu ve bu listelerin cinayet ve katliamlarda kullanıldığı bilinmektedir. Öldürülecek kişilerin bile not edildiği bu list-

teler, yakalanan faşistlerin üzerinde ya da evlerinde sık sık ele geçirilmektedir.

Yine birkaç yıl önce, Orta Doğu gazetesi katillere bedel göstermek için isim ve adres listeleri yaymıyordu. Doğan Öz, Bedri Koraman, Gazeteci Malih Aşık ve daha birçok ilerici insan, evlerine baskın yapılarak saldırıya uğradı, katledildi. ODTÜ'ye Hasan Tan döneminde "işçi" adı altında alınan profesyonel katillerin, ODTÜ öğrencilerinin tümüne yolladıkları tehdit bildirimleri için adreslerin nereden bulunduğu da yine bilinmiyor. Önceden saptanmış adreslerde işlenen cinayet örneklerinin sonuncusu ise, TIP Tarsus İlçe Başkanı Sönmez Targan'ın evine yapılan ve eşinin öldürülmesiyle sonuçlanan baskın oldu.

Cinayet şebekeleri yıllardan beri kendilerinin "kullandıkları" adresleri şimdi sıkıyönetim komutanlıklarına devretmeyi düşünüyorlar. İstedikleri, ellerinde bulunan ve nasıl temin edildikleri "merak" (!) konusu olan bu adreslerde oturan ilericilere, sosyalistlere çeşitli bahanelerle baskı yapılmasıdır.

Kısacası ÜGD Genel Başkanı apaçık suç işlemektedir. Kaldı ki, bu girişimleriyle o adresleri cinayetler için kullandıklarını da zımnen kabul etmiş olmaktadır.

Bu karanlık oyunların sonuçları alınmadan, faşistlerin niyetlerinin kamuoyuna açıklanması için uyanık olmak gerekiyor. Bu arada "ilgümler" in de dikkatine!

DEMOKRASİNİN YANILGISI

yal-faşist olarak niteleyen yaklaşımın benimsendiği dönem 30'lu yılların başına rastlar.

KAPİTALİZMİN ÇÖKÜŞÜNÜ ÖNLEMELİK İÇİN SEFERBERLİK

Sosyal demokrasi dünya ekonomik bucağıyla birlikte militanlaştı ve kapitalizmi çöküşten kurtarma görevine sıkı sıkıya sandı. Almanya'da Sosyal Demokrat Parlamento grubunun lideri Ernst Heilmann bunu şöyle dile getiriyordu: "Tüm sosyal demokrasi kapitalizmin çöküşünü önlemek için çalışıyor." Sosyal demokrasi 1930'un başlarında teorik çalışmalar yapmaktan da geri durmaz. Üç yıl sonra büyük bir kitle desteğiyle faşizmin iktidara geleceği bir ülkede, işçi sınıfı için kurtuluş vadeden bir hareketin liderleri Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin değil devlet kapitalizminin kuruluğunu kanıtlamak için kitaplar yazmaktadırlar. Kautsky "Bolşevizm ortadan kalkmalıdır. Bu Rusya'nın yararına olduğu kadar tüm Avrupa'nın da yararındır" diyerek savaş çıkırtkanlığı yapmaktadırlar.

Nazilerin 30 Ocak 1933'te iktidara gelişlerinden önceki 6 ay içinde, Almanya Komünist Partisi, Sosyal Demokrat Parti'ye faşizme karşı birlikte genel grev örgütlemeye için yaklaşık bir düzine çağrı yapar. Tüm bu çağrılar reddedilir. Hitler'in 30 Ocak'ta başbakanlığa gelişinin hemen ardından yapılacak bir genel grev ile işçilerin hareketi geçirilmesi çağrısı da Alman sosyal demokrasisinin sağcı liderlerinin "sükunet ve akıl" tavsiye eden körülüğüyle karşılanır. Faşist hareketin iktidara gelmek için her yolu denediği bir ortamda sosyal demokrasi sadece anayasal zeminde mücadeleyle bulunmaktan çıkış yolu aramaktadır. Genel grevin zamanını yersiz bulmaktadır. Faşizm, sosyal demokrasinin bu korkak ve pasif tavrnnda da yararlanarak 28 Şubat'ta Reichstag yangını provokasyonu ile önce Almanya Komünist Partisi ni yasa dışı ilan eder, daha sonra tüm sendikal faaliyete el koyar ve 22 Haziran'da "anayasal zemin" üzerinde kalarak Sosyal Demokrat Parti'yi kapatır. Sosyal Demokrat Parti'nin 17 Mayıs 1933'te parlamentoda yapılan oylamada Hitler'in dış politikasını onaylar yönde oy kullanması da yarar sağlamaz.

Almanya'da faşizmin iktidara gelişinden sonra, antifaşist güçlerin birliğini sağlama yönünde yapılan en önemli uluslararası girişim, işçi sınıfının iki enternasyonalinin ortak eylemin ilkelelerini görüşmek üzere biraraya gelmelerini öneren ve 7 sosyalist parti tarafından Paris'te düzenlenen konferanstır. Komintern'in kapsamlı ve somut bir programla yanaştığı konuya, sosyal demokrasi isteksiz yaklaşır ve tam birliğe mücadele çabalarını boşa çıkararak bir sonuç elde edilmez. Antifaşist mücadelede sosyal demokrasi ile bilimsel sosyalizm birbirine yaklaştıracak iki diğer önemli olay, 1933 yılı Haziran'da Paris'te toplanan 'Avrupa Antifaşist İşçiler Konferansı' ve Dimitrov'un Leipzig duruşmasında savunulması için açılan kampanyadır.

Bu dönemde sosyal demokrasinin kapıldığı antikomünizm histerisinin derecesini en iyi, Sosyalist Enternasyonal'in Ağustos 1933 Paris Konferansı'nda F. Adler'in söylediği şu sözler sergiler: "Şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da tüm gücümüzle, biçimi ne olursa olsun Moskova'nın birleşik cephe mevrmlarına karşı çıkacağız."

Almanya'da faşizmin zaferi, faşist istilanın tüm Avrupa'da kabarması sonucunu getirir. İşçi sınıfı Avusturya'da faşizme karşı uluhalı direnme içinde olurken de hem yeterince yetkin bir liderlikten yoksun oluşu, hem de sosyal demokrasinin sağcı liderlerinin uzlaşmacı tutumu nedeniyle yenilir. Bilimsel sosyalistlerin genel grev çağrıları, yasal araçların henüz tükenmediği cevabıyla geri çevrilir. Sosyal Demokrat Koruma Birlikleri'nin dağıtılması ve Sosyal Demokrat Parti'nin kapatılması artık genel grev için de, faşizmi önlemek için de vaktin geçtiğini gösterir.

BİRLİK POLİTİKASI FRANSA'DA ZAFER KAZANILYOR

Sosyal demokrasinin Almanya ve Avusturya'daki kaypak, uzlaşmacı ve antikomünist tutumu olmasaydı, etkin kitle eylemleri gerçekleştirilebilseydi, faşizm başarısız kılınabilir miydi? Bu soruya olumlu cevap vermek, bilimsel sosyalizmin faşizmin kaçınılmaz olmadığı, faşizmin toplumsal ve ekonomik temelinde tarihsel nitelik taşıyan ve önlenmesi olanaksız işlevler olmadığı, tarihin bu işlevler olmadan da gelişebileceği ve son sözü işçi sınıfının birlik ve dövüşçenlik derecesinin söyleyeceği tezi kavranırsa, olanaklıdır. Nitekim Fransa'da faşizmin püskürtülmesi bu görüşü kanıtlar.

Fransa'da faşist ayaklanmanın başarısızlığı, Fransız Sosyalist Partisi, Fransız Komünist Partisi ve sendikal örgütler CGT ve CGTU'nun ortaklaşa gerçekleştirdikleri ve 4,5 milyon işçi-emekçiyi harekete geçirdikleri, 12 Şubat 1934 genel grevinin başarısında yatar. Bu ortak eylem, Komünist Partinin Sosyalist Partiye yaptığı birleşik cephe çağrılarıyla daha somut bir aşamaya doğru gelişir ve iki parti 27 Temmuz 1934'te faşizme karşı bir birlik paktı imzalarlar.

Fransa deneyimi bilimsel sosyalist hareket içinde, sosyal demokrasinin antifaşist mücadeledeki yerinin gözden geçirilmesine yol açar ve Dimitrov, Thorez, Manuileky, Kuusinen, B. Smeral, E. Kun gibi seçkin önderlerin önünü açtığı yeni politik çizgi arayışlarını hızlandırır. 30'lu yılların başında benimsenen "sınıfa karşı sınıf" taktiğinin terkedilmesinin ilk aşamaları bu yıllardadır. Sosyal demokrasiyle birliği yalnızca tabanda kabul eden ama örgütlerin biraraya gelemeceğini öne süren görüşler geçerliliğini yitirmeye başlar. Fransız Komünist Partisi bu dönemde, sendikaların bir çatı altında toplanması ve bir sendikal birlik kongresinin toplanması önerilerini geliştirir. Bu doğrultudaki gelişmeler 1935 yılı ortalarında önce bir halk cephesinin oluşmasını sağlarken, 1936 yılı ilkbaharında CGT ve CGTU, CGL adı altında tek bir sendikal konfederasyonda toplanır. Antifaşist mücadelede her düzeyde birlik politikası en parlak başarısını 1936 seçimlerinde Halk Cephesi'nin zafer kazanmasıyla bulur. Sosyalist başbakan Leon Blum hükümetinin başına geçer.

Antifaşist halk cephesinin bir başka başarılı örneği İspanya'da gerçekleşmiştir. 1933 yılında İspanya Komünist Partisi'nin antifaşist cephe sloganını almasından sonra bu yoldaki ilk somut başarı Malaga'da 1933 Kasım seçimlerini komünist, sosyalist ve cumhuriyetçilerin oluşturduğu blokun kazanmasıdır. Bir başka çarpıcı örnek İspanya Genç Sosyalistler Birliği ile Komünist Gençlik Birliği'nin antifaşist bir temelde tek örgüt çatısı altında birleşmeleridir.

İspanyol sosyalistlerinin antifaşist cephele komünistlerle başarılı bir birlik-telik oluşturdukları ve faşizme karşı amansız bir mücadeleyi sürdürdükleri sırada Sosyalist Enternasyonal yönetiminin kayıtsız sağ tavır, sosyal demokrat enternasyonalizmin ne menem birşey olduğunu çarpıcı bir biçimde gözler önüne serer. Komintern Yürütme Kurulu 10 Ekim 1934'te Sosyalist Enternasyonal liderine, İspanya proletaryasının mücadelesine yardımcı ortak tutum önerir. Sosyalist Enternasyonal liderleriyle 15 Ekim'de Brüksel'de yapılan görüşmelerde, reformist liderler Komintern'in önerisinin samimi olup olmadığı üzerinde dururlar ve ancak bir ay sonra Sosyalist Enternasyonal Yürütme Kurulu Komintern'in önerisiyle ilgili bir karar çıkarır. Bu kararda İspanya emekçilerine yapılacak yardım çok geç kaldığı söylenmektedir.

25 Temmuz 1935'te toplanan ve geçmişin tüm yanlış eğilimlerini yenercek, antifaşist mücadeleye ilişkin yaşamsal kararlar alan Komintern 7. Dünya Kongresi, tüm işçi-emekçiler ve antifaşistler arasında derin yankılar uyandırırken, Sosyalist Enternasyonal'in sağ kanat liderlerinin tepkisi bir anti 7. Kongre kampanya başlatmak olur. F. Adler Sosyalist Enternasyonal Yürütme Kurulu'na bir mektup göndererek Komintern'in 7. Kongresi kararlarına inanmamalarını isteyecek, bunun yalnızca daha elastik bir taktiğin kabul edilmesinden öte birşey olmadığını söyleyecektir.

SOSYAL DEMOKRASİ İSPANYA'YI FAŞİZME TESLİM EDİYOR

Sosyalist Enternasyonal liderliğinin antifaşist mücadelenin bu kritik evresinde yalpalayan, gerici tavrın İtyopya'nın faşist İtalya tarafından işgali olayında da açıkça görülür. 3 Eylül 1935'te İtyopya halkının ve banşın korunması için Paris'te uluslararası bir konferans düzenlenmiştir. Sosyalist Enternasyonal liderleri savaşa, faşizme ve İtyopya'ya yönelik tehdide karşı komünistlerle birlikte saptanacak eylemi görüşmeye hazır olduklarını duyururlarında Sosyalist Enternasyonal ve Amsterdam Enternasyonal'i yürütme kurullarının 6 Eylül 1935 tarihli toplantısının ortak kararı umutları Milletler Cemiyeti'ne (League of Nations) bırakır. Komintern'in 7. Kongresi'nin savaşa karşı kitlesele kampanyalar örgütlenmesi, İtalyan ve Alman savaş gemilerinin limanlara girişinin yasaklanması ve Süveyş Kanalı'nın faşist İtalyan gemilerine kapatılması yolundaki çağrılarına, Sosyalist Enternasyonal Yürütme Kurulu Sekreteryası, bunların Yürütme Kurulu'na iletileceğini ve alınacak kararın derhal bildirileceğini söyler. 3 Ekim'de faşist İtalya İtyopya'yı işgal eder. Dimitrov'un daha sonraki çabaları da hiçbir sonuç vermez.

Komintern temsilcileri, İspanya'da faşizmin, Almanya ve İtalya'nın da desteğiyle halk cephesini boğmak için saldırıya geçmesi üzerine, Sosyalist Enternasyonal liderleri ile bir görüşme yaparlar ve İspanya halkına yapılacak ortak yardımın derhal bildirilmesini önerisini iletirler. Aynı öneri Komintern'ce Sosyalist Enternasyonal'e ve Amsterdam Enternasyonal'i'ne üç kez daha yinelenir. Sosyalist Enternasyonal liderleri tüm bu önerileri reddediler. Yapılan tek şey, Mart 1937'de Londra'da toplanan Sosyalist Enternasyonal ve Amsterdam En-

ternasyonal'i konferansında dünya kamuoyunun dikkatini çekecek bir kararın alınmasıdır. Fransız Halk Cephesi'nin sosyalist hükümeti "içişlerine karışmazlık" gerekçesini öne sürerek İspanya Cumhuriyeti'ne yardıma yanaşmaz. Belçika hükümetinin başbakanı Spaak da benzer bir tutum içindedir. İspanya cumhuriyetine yardımcı birlikte davranmayı reddederek sosyal demokrat liderler, halk cephesinin antifaşist politikasına ağır bir darbe indirirler.

Bilimsel sosyalist hareketin yeni tip bir demokrasi ve halk demokrasisine geçişi de sağlayabilecek yönetim biçimleri olarak tanımladığı ve kalıcılığına büyük önem verdiği Halk Cephesi, sağ sosyal demokrasinin tekelci sermayenin saldırılarına karşısında gerilemesi ve burjuvazinin yarında yer alması uzun ömürlü olamaz. Halk Cephesi Fransa'da 1938'de çöker.

Eylül 1938'de Almanya, İngiltere, Fransa ve İtalya'nın antisovyet bir temel üzerinde emperyalist nitelikli Münih Paktı'nı imzalamaları İspanya Cumhuriyeti'nin de sonunu getirecektir. Alman ve İtalyan faşistleri, Fransa, İngiltere ve ABD yönetimlerinin doğrudan desteğini de alarak İspanya Halk Cephesi'ni boğazlarlarken, birçok Avrupa ülkesinin sözde demokratik hükümetleri ve sosyal demokrasinin sağcı liderleri bu faciayı seyredeceklerdir.

TARİH DEĞİŞTİRİLMELİDİR

1 Eylül 1939'da başlayan 2. Dünya Savaşı boyunca, antifaşist mücadelede bilimsel sosyalistler, sosyal demokrasinin tüm engellemelerine karşın, işçi-emekçi sınıfların ve tüm demokratik güçlerin birlikteliğini oluşturmaya çalıştılar. Birçok sosyal demokrat parti Münih Paktı'nın gereklerini yerine getirmeye çalışırken bilimsel sosyalistler, Sovyetler Birliği'nin sonuç belirleyici katkısıyla eşi görülmez bir özveri ve kabarmıklıkla faşizmi tarih sahnesinden siltiler. Savaş dünya emekçi halklarına ağır kayıplar verdi. Sovyetler Birliği 20 milyondan fazla insanını kaybetti. İnsanlık tarihi 1945 yıllarında kurulmaya başlayan dünya sosyalist sistemini selamlıyordu.

Antifaşist mücadele günümüzde de önemli konudur. Sosyal demokrasi de tarihsel yanlışları sürdürürken, emekle sermaye arasındaki orta yol da geleneksel reformist imajını bile giderek yitirdiği bir süreçte geriliyor. Ortaya çıktığından bu yana ekonomik-toplumsal bir dünya sistemi oluşturmamayan ve kapitalizm ile iyileştirme işlevini, bilimsel teknolojik devrimin sağladığı yeni manevra olanaklarıyla teçhizatlanan burjuvazi karşısında yeterince yerine de getiremeyen sağ sosyal demokrasi kitleler için seçilebilir alternatif olma özelliğini de kaybediyor.

Sosyalizmin dünya çapında artan prestiji ve banş, bağımsızlık ve demokrasi güçlerinin büyüyen gücü, sosyal demokrasinin peşinden sürüklediği kitleleri sınıfsız toplum mücadelesinin içine çekecek, bilimsel sosyalistler de bu kayışı hızlandırmak için çalışacaklardır. Faşizm gibi bir belanın, emperyalist gericiğin dünya üzerindeki silinmesi, toplumsal kurtuluşun en üst verilerine ulaşılabilmesi, ancak bilimsel sosyalizm temelinde birleşerek onun kalıvuşluğunda korkmadan yürüyecek ve bu yolda tüm demokratik güçlerin birliğini örenek sağlanabilir.

"FAŞİST ODAKLARIN ÜZERİNE GİDİLMELİDİR"

Barolar Birliği, terörizmden faşist odakların sorumlu olduğunu belirterek, hükümetin yasa tasarılarına karşı çıktı.

Türkiye Barolar Birliği'nin 12. Genel Kurulu geçtiğimiz hafta Eskişehir'de yapıldı. Üç gün süren toplantıda, rapor eleştirisi için söz alan delegelerin hemen hemen tümünün ağırlık verdiği konular ülkedeki faşist terör ve satırı olaylarıydı. Genel kurul sonunda yapılan ve 18'e karşı 40'l oyla kabul edilen bildiriye de faşist saldırıların ilk hedefinin Türkiye'de faşist bir diktatörejimi kurmak olduğu vurgulandı.

Barolar Birliği'nin üç gün süren Genel Kurulu sırasında delegelerin çoğunluğunun yaptığı rapor eleştirilerine Barolar Birliği Genel Başkanı Faruk Erem'in kaçamak yoldan yanıt vermeye çalışması da dikkati çeken bir nokta oluyordu. Faruk Erem, örneğin Malatya delegesinin yaptığı konuşma sırasında "Avukatların can güvenliğinin bulunmadığı, buna karşılık Barolar Birliği'nin çek konusundaki yasa tasarıları hazırlamaktan başka bir şey yapmadığı" yolundaki eleştirisine şu yanıtı veriyordu:

"Bu yasa tasarısının hazırlanmasını Maliye Bakanlığının rica ettiği için yapıyoruz." Can güvenliği konusunda ise Barolar Birliği Genel Başkanı bir tek sözcük bile söylemekten kaçınıyordu.

KAHRAMANMARAŞ OLAYLARI VE BAROLAR BİRLİĞİ

Barolar Birliği Genel Kurulunda yapılan konuşmaların büyük bir bölümünü Kahramanmaraş olayları kaplıyordu. Kahramanmaraş'taki faşist iç savaş denemesini Yahya Demirel'in avukatı ol-

duğu bildirilen Kahramanmaraş delegesi saptırmaya çalıştı ve olayları "solcuların" çıkardığını iddia etti. Bundan sonra söz alan delegeler ise buna karşı çıktılar ve Kahramanmaraş olaylarının faşist güçler tarafından tezgahlandırıldığını gün gibi açıkça açığa çıktığını vurguladılar. Barolar Birliği Genel Başkanı Faruk Erem ise rapor eleştirilerini yanıtlarken bu faşist iç savaş provasını şöyle değerlendirdi. "Kahramanmaraş olayları üzerinde hiçbir teşhis yapamıyoruz."

"TÜM SORUNLARIN ALTINDA SINIF TEMELİ YATAR"

Manisa Barosu delegesi avukat Hüseyin Saçaklıoğlu ise yaptığı konuşmada, "tüm sorunların altında sınıf temelini yattığını; avukatların sorunlarının bu temelden soyutlanamayacağını" vurguladı. Hüseyin Saçaklıoğlu, "eğer sorunlara çözüm aranacaksa bu ölçü olarak alınmalıdır" dedi. Saçaklıoğlu avukatların fikir emekçileri olduğunu da belirtti.

Eskişehir Barosu avukatlarından Yılmaz Tokman da yaptığı konuşmada Barolar Birliği'nin görev ve işlevi üzerinde durdu. Tokman bu konuda şöyle dedi:

"Türkiye Barolar Birliği ve baroların görevi bilimsel eleştirilerde bulunmak, yanlışlıkları ortaya koymak, bunlardan dönülmesini sağlamak, yasaların doğru uygulanmasını ve hukukun ileriye yönelik gelişmesini sağlamaktır. Aksi takdirde bu kurumlar işlevlerini yerine getiremeyen, çağın karşı görevini yapamayan kurumlar olarak kalacaklardır."

Bazı Yargıtay kararlarının hukuk düzenini geri götürücü nitelikte olduğunu da belirten Yılmaz Tokman bunu örneklerle açıkladı. Özellikle Yargıtay 9. Ceza Dairesinin bazı kararlarında "Düşünce ve kanaat özgürlüğünü ortadan kaldırarak; örgütlenme hakkını sınırlayan ve giderek yok eden" hükümler bulunduğunu anlatan Yılmaz Tokman buna bazı kararlardan örnekler de verdi. Yargıtay'ın toplu sözleşmelerle ve grev oylamalarıyla ilgili bazı kararlarının da "işverenlerin işçilerin grev silahını etkisiz hale getirmelerini kolaylaştırdığını" belirten Yılmaz Tokman bunlara karşı çıktığını Barolar Birliği'nin görevi olduğunu belirtti. Tokman Sıkıyönetim konusunda da şöyle konuştu:

"Ülkemizin nereye götürülmek istendiğine ve terörizm eylem ve katliamların nereden kaynaklandığına doğru teşhis konulmaması iktidarı sıkıyönetim ilanına kadar getirdi.

Bugünlere gelinmesinde iktidarın payı oldukça büyük. Şimdi, antidemokratikliği şüphe götürmeyen bir yasa ile demokratik hak ve özgürlükleri korumak hedefleniyor. Böyle bir çelişkiyi açıklamak da herhalde mümkün olmasa gerekir. Zira uygulanacak yasa, zaten temel hak ve özgürlükleri koruyan bir yasa değildir. Bu yasa tüm iyi niyetlerle uygulansa dahi elde edilmek istenen sonuç alınabilecek midir? Kanaatimizce hayır. Kaldı ki, sıkıyönetimin işlevi ve niteliği komutanların iyiniyetini oldukça aşan bir durumdur...

"Tüm kurumlarına hakim bir iktidar, göstermiş olduğu hedefi sıkıyönetimsiz bir rejimde de gerçekleştirebilir. Yukarıda da belirttiğimiz gibi teşhis doğru konulduğu ve mücadele doğru verildiği takdirde (Biz asayiş sorununu sıkıyönetime devrettik) denilirse 2 ay ve daha sonraki zaman parçası içinde hiçbir sorunun çözülmeceği görülmektedir..."

Barolar Birliği Genel Başkanı Faruk Erem eleştirileri yanıtlarken, Yılmaz Tokman'ın konuşmasını şöyle yanıtladı:

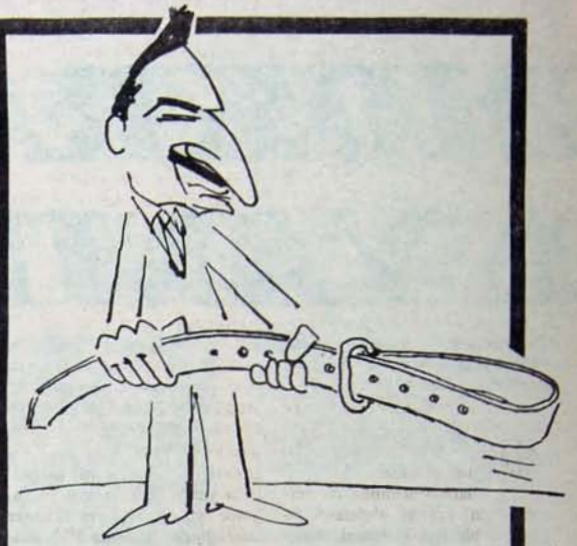
"Tokman arkadaşımızın konuşmasını anlayamadım."

ANKARA BAROSUNUN DURUMU

Birkaç hafta önce kongresini yapan Ankara Barosu delegelerinin Barolar Birliği kongresindeki durumu ise oldukça ilginç ve dikkat çekiciydi.

Genel Kurul'un son günü hazırlanan "TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ 12. OLAĞAN GENEL KURUL UYARISI" başlıklı bildiri oya sunuldu. Bildiri üzerinde yapılan iki küçük değişiklikten sonra 40 kabul oyna karşı 18 red oyu ile kabul edildi. Faşist odakların olayların sorumlusu olduğu belirtilen ve bunlar üzerine gidilmesi istenilen bildiriye red oyu veren 18 delegeden 9'u Ankara Barosundan gelen delegelerdi. Bir başka deyişle Ankara Barosu'nun 11 delegesinden Niyazi Ağırnaslı ve Halit Çelenk dışındaki 9'u "faşist odakların dağıtılmasının istenmesini" reddettiler. Bu, Ankara Baro seçimlerinde "demokratik solcu" grupların tutumlarının bir sonucuydu.

Barolar Birliği Genel Kurul tarafından yayınlanan "Uyarı" bildirisinde faşist odakların olayların sorumlusu olduğu vurgulandı ve son zamanlarda hükümet tarafından önerilen "yasal önlemlere" karşı çıktı. Uyarıda "temel hak ve özgürlüklerin tam olarak sağlanması" da istendi.

1979 bütçesi :

IMF'NİN VE DÜNYA BANKASININ BÜTÇESİ

HÜSEYİN SÖNMEZ

Landatıl isimli tanınmış burjuva maliye kuramcısı bütçe konusunda ilginç bir yaklaşım yapıyor. Bir toplumu "zengin" ve "yoksul" iki grubun oluşturduğu noktasından hareket ederek görüşünü şöyle açıklıyor: "Her iki grup aynı siyasi güce sahip değildir. Bütçe hangi kesimlerin kendi çıkarlarını daha iyi savunduklarını yansıtır. Kamu maliyesinde bulunan çözüm yolu mevcut güçlerin göreceli önemlilik dereceleriyle doğrudan ilişkilidir."

Bir burjuva kuramcısının bütçe geçeceğini üstü kapalı biçimde de olsa ortaya koyması ilginçtir. Türkiye'de bu gerçeği sosyal-demokrasi örtbas etmek istiyor. Sürekli olarak ön plana çıkarılan nokta geçmiş dönemlerdeki bütçe-plan-program arasındaki tutarsızlığa karşın, yeni dönemde bir tutarlılık olduğudur. 1979 mali yılı bütçesinin Dördüncü Beş Yıllık planın doğrultusunda ve onun hedeflerine uygun bir biçimde hazırlanmış olduğunun propagandası yapılmaktadır. Yeni bütçenin sınıfsal konumu üzerinde tartışılmaktan kaçınılmaktadır. Ancak sözkonusu yeni vergi yasa tasarısı olunca, sosyal demokrasi mevcut vergi düzeninin sosyal adalet ilkelerini ters düşüğünü ve tasarının yasalara aykırılıklarını gerilerinde bir artış olacağını ileri sürmektedir.

1979 bütçesinde bir önceki yıl uygulanan ekonomi ve maliye politikalarının hem özeti, hem de sonucunu bulabiliyoruz. Bu politikalar değerlendirilirken emperyalizmle olan ilişkileri soyutlamak olanaksızdır. IMF, Dünya Bankası, OECD, yabancı bankalar gibi emperyalizmin temsil-

cerileri olan kuruluşlarla olan bağları gözden geçirmek gerekiyor.

1978 yılı "borç ertelemekle", "taze para bulmakla", "IMF'nin yeşil ışık yakmasını" beklemekle geçti ve sosyal-demokrasinin verdiği ödünler giderek arttı. 23 Mart 1978'de IMF'ye sunulan "niyet mektubunda" ekonomik ve mali planda hükümetin saptığı önlemler belirtiliyordu. IMF'nin verdiği yanıt ise diğer borçlanma durumunda olan ülkelere dayattığı koşulları içeriyordu³ ve yanıtta:

- Kamu harcamalarının azaltılması,
- Kamu yatırımlarının mutlak sınırlandırılması,
- İktisadi kamu kuruluşlarının sübvansiyonla desteklenmemesi,
- Dolaylı vergilerin artırılması, gibi önlemler tavsiye ediliyordu.

Ecevit hükümetini destekleyen bir gazete ise bu istekleri "IMF kamu kuruluşlarının kellesini istemekte" diye değerlendirmişti.⁴

Belirtmek gerekir, son olarak ABD Dışişleri Bakan Yardımcısı Christopher de Guadeloupe doruğunda alınan "Türkiye'ye acil yardım" kararı üzerine emperyalizmin görüşlerini açıkça belirtti. Christopher, IMF ile Türkiye arasındaki anlaşmaya göre ilişkilerin olumlu olmasının Türkiye'nin kredi olanaklarını artıracak olduğunu vurguladı.⁵

1979 mali yılı bütçesi ise bu ilişkiler ağıнын oluşturduğu ortamda hazırlandı. Bu açıdan yeni bütçeyi salt bütçe-plan-program uyumluluğunun olduğu görüşüne öncelik tanıyarak yorumlamak gerçek sorunları bir kenar-

NEO-FAŞİZM DOSYASINI SOSYALİZM KAPATAÇAK

BURHAN ADA

YURUYUŞ, 12 hafta boyunca "Neo-Faşizm Dosyası" adlı bir dizide çeşitli ülkelerdeki neo-faşist ve neo-nazi hareketler hakkında bilgiler verdi. Bu bilgiler, aslında belirli konu başlıkları altında toplanabilir. Birinci ve üzerinde en çok durulan konu, neo-faşist örgütlenme. Bu konu içinde çeşitli yönleriyle neo-faşist örgüt biçimleri ve bunların uzantısı neo-faşist yayınların üzerinde duruldu. İkinci konu, neo-faşist ideoloji ve çeşitli ülkelerde aldığı görünüm. Son olarak da neo-faşist strateji ve neo-faşist eylemler hakkında bilgi verildi.

Bu yazıda, dünyadaki neo-faşist hareketlerin hemen tümünde ortak olarak varolan genel eğilim ve özellikleri bir biçiminde vermeyi amaçlıyoruz. Bundan önce, üzerinde önemle durulması gereken bir nokta var.

GÖRÜNÜŞTE FARKLILIK, TEMELDE BİRLİK

12 hafta süren dizi yazı boyunca 4 kıtadan 12 ülkedeki "neo-faşizm olgusu" hakkında bilgi verildi. Anlatılan ülkelerin bir kısmında neo-faşist örgütlerin sosyal demokrat iktidarların koltukları altında güçleniyor ve büyüyorlardı. Almanya ve Avusturya bu konuda iki örnekti. Bilimsel sosyalistlerin başını çektiği sol ve demokrasi güçlerinin iktidar yolunda önemli adımlar attıkları ülkelerde (Fransa ve İtalya gibi) neo-faşistler bu yolun kapatılması için var güçleriyle çalışıyorlardı. Faşist yönetimin dönemini geride bıraktıktan sonra demokratikleşme yolunda henüz emekleme halindeki bazı başka ülkelerde (Portekiz, İspanya, Yunanistan) neo-faşizm, kendisi için vakit geç olmadan eski günlere dönmek için planlar kuruyordu. Yine bazı ülkelerde (Latin Amerika ülkelerinin çoğunluğu ve Güney Afrika Cumhuriyeti) neo-faşizm iktidardaydı. Bunların dışında, bir de iki büyük emperyalist ülkenin neo-faşist ve neo-nazi hareketlerini özetledik. Ülkeden ülkeye görülen bu farklılıklar genel eğilimler ve ortak özellikleri ortaya çıkarmada bazı güçlükler yaratıyor. Yine de, günümüzde faşizmin, çeşitli ülke ve uygulama biçimlerine göre aldığı adlar (neo-faşizm, neo-nazizm, apartheid, askeri cunta vb.) ne olursa olsun biz tümünü "neo-faşizm olgusu" ana başlığı altında değerlendirmeye çalışacağız.

Neo-faşist örgütleri başlıca iki grupta toplayabiliriz. Bunlar, doğrudan faşist bir iktidar doğrultusunda örgütlenmiş örgütlerle, bunların eksen çevresinde ve bunların desteğiyle kurulmuş dolaylı örgütlerdir. Doğrudan iktidarı hedef gösteren örgütler de farklılıklar göstermektedir. Bunların bir bölümü, parlamenter dağılım içinde önemli bir yer kapabileceği yolunda çalışmaktadır. Bir bölümü ise, küçük fraksiyon ya da kliklerin oluşturduğu silahlı terör örgütleridir. İlk olarak sö-

zü edilen örgütlerin seçimlere katılmakla yetinip, adeta "parlamentarist" bir nitelik taşıdıklarını sanmak gibi bir yanlış düşülmemelidir. Çünkü bunlar da mutlaka, uydu silahlı örgütlerden (bunlara çoğu kez 'Mulafız' ve 'Komando' gibi adlar konuyor) yararlanmaktadır. Görüldüğü gibi, tipki faşizmin Birinci Büyük Savaş ertesindeki deneyinde olduğu gibi bir yanda faşist Parti, öte yanda ona bağlı olarak da Hitler'in SS'leri ve Mussolini'nin Eylem Birlikleri gibi faşist milisler söz konusudur. Faşizmin tarihsel örgütlenme iskeleti neo-faşistlerce de korunmaktadır.

Neo-faşist örgütlerin başlıca iki grupta toplanabileceğini belirtmiştik. İkinci grupta, dolaylı olarak tanımladığımız neo-faşist örgütler yer almaktadır. Bu grup içinde en başta faşist gençlik örgütleri gelmektedir. Neo-faşist partilerle organik ilişkilerini daima yadsımsı olan bu örgütler gerçekce onların en gözde militan depolarıdır. Bunlar, aynı zamanda neo-faşizmin vurucu gücünün önemli bileşeklerinden biridir.

Dolaylı örgütler arasında iki önemli örgütlenme türünden daha söz edilebilir. Bunlardan biri, Göçmen Dernekleri, diğeri de "Muharip Gazi" dernekleridir. Göçmen Dernekleri, herhangi bir nedenle ülkelerinden kovulmuş ya da kaçmış faşistlerce oluşturulan ve neo-faşist propagandayı insan hakları perdesi arkasına saklamaya çalışan örgütlerdir. Muharip Gaziler ise, İkinci Dünya Savaşı'nda faşist Mihver saflarında çarpışan yada faşist iktidarlara (özellikle İspanya, Portekiz ve Yunanistan'da) yararlı hizmetleri bulunan "emekli"lerce oluşturulan ve faşist geçmiş özelemini canlı tutmaya yarayan derneklerde biraraya gelmektedirler.

Neo-faşizmin geleneksel faşizmden tarihsel olarak farklı yönünde uluslararası neo-faşist örgütler konusunda belirlemektedir. Neo-faşistler, ortak bir strateji

saptamak ve ideolojik eşgüdümü sağlamak için uluslararası neo-faşist ve neo-nazi örgütleri kurduklar. Bunlar içinde en önemlileri, Dünya Nasyonal-Sosyalistler Birliği ve Yeni Avrupa Düzeni'dir. Ayrıca, belirli ve düzenli aralıklarla Neo-Nazi Enternasyonal toplantıları da yapılmaktadır.

Yayınlar konusunda da tipki örgütlerde olduğu gibi bir çeşitlilik ve bolluk söz konusudur. Sayıca çok olmalarına karşın neo-faşist yayınlar arasında günlük olanlar yok denecek kadar azdır. Büyük çoğunluğu politik ajitasyon ve propagandaya yönelik haftada ya da ayda bir çıkan yayınlardır. Ideolojik sayılabilecek konuları işleyen yayın sayısı da görece olarak azdır. Neo-faşist yayınlar arasında bildiri ve broşürler önemli bir yer tutmaktadır. Ayrıca faşizmin klasikleri sayılabilecek kitapların unutturulmaması için bunlar yeniden basılarak piyasaya sürülmektedir. Neo-faşist yayınların en önemli özelliği, finansman açısından büyük olanaklara sahip olmalarıdır.

NEO-FAŞİST İDEOLOJİNİN SEFALETİ

Neo-faşist örgütlerin ideolojisi üzerinde çok şeyler söylemek gerekiz. Birinci neden, faşizmin geleneksel tezlerinin temelt plavı gibi yinelenip durmasıdır. İkinci neden, yeni geliştirilen tezlerin, geleneksel ideolojinin zaaflarını derinleştirerek onu daha da geriye götürmesidir. Ideolojik açıdan faşizmden neo-faşizme doğru gelen evrim, bir batakılığa ilerleyen insana benzetilebilir. Faşist ideoloji, tipki bu insan gibi her yeni adımında biraz daha batağa saplanmaktadır. Batağa saplandıkça yeni bir adım atarak kurtulmaya çalışmakta ve her yeni adımda biraz daha batmaktadır.

Bugün, neo-faşist örgütlerin liderleri arasında Hitler'in oğlu, torunu, üvey oğlu olduğunu kanıtlamaya çalışanların sayısı gitgide kabarmaktadır. Öyle ki,

böyle giderse, neo-faşist ideolojiyi benimseme ile ruh hastası olma arasında doğrudan bir ilişki bulunduğunu söylemek neredeyse inandırıcı bir açıklama biçimi sayılabilecektir. Neo-faşist ideologlar, klasik faşist ideolojiyle trokist ve maoist renklerle bezeyerek gerçeküstücüler bile imrendirecek bir tablo yaratmaktadır. Gerçek olan bir şey varsa, neo-faşist ideoloji bütününde yahudi düşmanlığı, milliyetçilik, ırkçılık gibi öğeler gitgide silikleşerek, anti-komünist öz tüm çıplaklığı ile açığa çıkmaktadır.

NEO-FAŞİST STRATEJİ = TERÖR STRATEJİSİ

Neo-faşist stratejiyi "terör stratejisi" olarak da adlandırabiliriz. Terör stratejisinin ikili bir amacı vardır. Bir yanda, başta bilimsel sosyalistler olmak üzere demokrasî güçlerine ağır darbeler indirilmesi; öte yanda, terörün yaratacağı ürkeklik ve kararsızlık ortamından faşizmin kitlesel tabanını genişletmek yolunda yararlanılması. Terör stratejisi çeşitli eylem biçimlerinde somutlanmaktadır.

En "gözde" eylemler politik cinayetler ve bombalı, silahlı saldırılardır. Bu eylemlerin boyutları, işçi sınıfı hareketinin ve tüm anti-faşist güçlerin mücadeleleri

likleri ile ters orantılı olarak azalmakta ya da çoğalmaktadır. İkinci tür eylemler, her ülkede görülmemekle birlikte, "güvenlik güçlerine yardım" olarak adlandırabileceğimiz eylemlerdir. Bunlar arasında, her türlü iletici eylemin "yasal" gerekçelerle ve "zor"la sabote edilmesi önem taşımaktadır. Neo-faşistlerin, çok sevdikleri bir başka eylem biçimi de kutlama törenleri ve dayanışma toplantılarıdır. Faşist mirasa sahip çıldığımızın bir kanıtı olarak Hitler ve Mussolini'nin ve her boydan neo-faşist "önder"in doğum ve ölüm günlerinde törenler yapılmakta ve ayrıca Nürnberg Mahkemesi'nde ya da daha sonra cezalandırılan faşistler için dayanışma günleri düzenlenmektedir.

Neo-faşizm olgusu ile ilgili bu saptamaları yaptıktan sonra bazı sonuçlara gitmemek; başlanan bir işi yanda bırakmak demektir.

NEO-FAŞİZM: TARİHSEL NEDENLER VE MÜCADELE

Bilindiği gibi, faşizm tarihsel olarak, kapitalizmin emperyalist aşamaya girdiği, ilk sosyalist devletin kurulduğu ve tüm Avrupa'da işçi sınıfı hareketlerinin bilimsel sosyalist bir nitelik kazandığı dönemde ortaya çıktı. Neo-faşizmin ortaya çıkmasını hazırlayan ve serpilmesine olanak veren tarihsel ortam biraz daha farklıdır. Bir kez, neo-faşizm, İkinci Dünya Savaşı'nda saldırgan faşist devletler yenilgiye uğradıktan sonra ortaya çıktı. Bu anlamda, geleneksel faşizm ile neo-faşizmin aynı kesintisiz çizgi üzerinde yer aldığı söyleyemeyiz. İkinci Dünya Savaşı'nda faşizm yenilgiye uğratan güçlerin başında Sovyetler Birliği geliyordu. Ama, hemen onun yavaş yavaş ABD ve İngiltere vardı. Başta bu iki emperyalist ülke olmak üzere İkinci Dünya Savaşı ertesinin tüm kapitalist devletlerinin "Faşizm"e karşı duydukları öfke, Almanya'nın yenilgiye uğratıldığı anda sona erdi. Faşizme karşı duydukları öfke sona erdiği gibi, ona gereksinimleri de ber geçen gün çoğaldı. Neo-faşizm Dosyası'nda ele alınan ülkelerin hemen hepsinde neo-faşist örgütlerin savaşın sona erdiği yıl olan 1945 ya da en geç 1946-47

Essen'de anti-faşist gösteri: "NAZİLER DEFOLUN"

yıllarında kurulması bu görüşü doğruluyor.

Neo-faşizmin doğuşunu etkileyen ikinci olgu, sosyalizmin bir dünya sistemine dönüşmüş olmasıdır. Sosyalist sistemin kuruluşu ile, emperyalist-kapitalist sistem, dünya yüzünün belirli bir bölümüne, alan olarak da sıkışmaya başladı. Emperyalist-kapitalist sistem çevresinde oluşan sosyalist çemberi gevşetebilmek ve giderek kırılma için zorba ve saldırgan alternatifler yaratma gereğini duydu. Hem de bu gereği her gün daha fazla duydu. İşte bu açıdan Soğuk Savaş yılları neo-faşist örgütlerin boy atma dönemi simgeleri.

Tek tek ülkelerde, demokrasi saflarının gitgide çoğalarak sosyalist saflara dönüşmesi ve politik iktidara adaylığını koyması dolayısıyla bu ülkelerin burjuvazisi neo-faşist seçeneği el altında bulundurmaya zorunda kaldı. Burjuvazinin neo-faşist iktidar seçeneğini daima canlı tutma çabası başlıca iki nedenle açıklanabilir. Birincisi, değişen durumlar karşısında, "demokratik" ve "anti-demokratik" seçenekler arasında tercih yapma fırsatı yaratmak. Böylece hareket rahatlığına kavuşmak. İkincisi de, faşist ideolojinin bilinen (komşusu açken tok yatan bizden değildir türünden) anti-kapitalist aldatmacalarından yararlanarak neo-faşist seçeneğine hizip tabanı kazanmak, ayrıca demokrasi saflarına ve son çözümlemede sosyalist harekete kazanabilecek kitleleri kendi yönüne çevirmek. Böylece, neo-faşizme karşı mücadelede sosyalistlere düşen önemli görevlerden biri, demokrasi saflarını her gün daha fazla sıkıştırmak ve bu safların artan oranlarda sosyalizm saflarına dönüşmesi yolunda mücadele verecek, bu kazanımları kalıcı kılmak biçiminde ortaya konabilir.

Latin Amerika örneğinin de gösterdiği gibi, bugün neo-faşizmin iktidarı emperyalizmin her zamankinden daha çok açık ve kesin bir desteği ile gerçekleşebilir. Bunun sonucu, günümüzde anti-faşist mücadele emperyalizme ve kapitalizme karşı verilen bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin kopmaz bir parçası olmuştur.

Bir başka olgu, Portekiz, Almanya ve Avusturya gibi sosyal demokratların iktidarda bulunduğu ülkelerde, neo-faşist hareketlerin büyük bir gelişme içinde olmasıdır. Bu gelişmeden sosyal demokrat iktidarların anlayış ve hoşgörüsünün payı olduğu yadsınmaz. (Örneğin sosyal demokratlar Hükümetlerinden önce komünistlerle ortak cephe kurmaya yanaşmamışlardı.) Neo-faşizme karşı mücadele perspektifleri, sosyal demokrasinin kapitalist-emperyalist blokta yerinin her geçen gün netleştiğini besaba katmak durumundadır.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, neo-faşizm olgusunun faşizmin bir devamı olduğu yadsınmaz bir gerçektir. Ama bunun hemen yanında geleneksel faşizm ile neo-faşizm arasında bir değişiklik kurulmamalıdır. Neo-faşizm, kapitalizmden sosyalizme geçiş çağının leri bir aşamasında ortaya çıkan bir olgudur. Bu açıdan, emperyalist-kapitalist sistem için neo-faşizm, ölümlü yaklaşan bir hastanın son iyileşme belirtisinden başka bir şey değildir.

İRAN'DAN S. ARABİSTAN'A

CEM ÇAKMAK

Ortadoğu 1980'lere aitilmiş, "kronik" sorunların (Arap-İsrail anlaşmazlığı, Filistin sorunu vb.) yanısıra, bölgede ve uluslararası düzeyde yeni, yoğun çalkantılara yol açacak patlamalara girilmektedir. 1970'lerin sonlarına doğru gözlediğimiz bu gelişmeler, sadece Ortadoğu'nun doğusunda yer alan huzursuzluklardan kaynaklanmamaktadır. Uzak, hatta yakın Doğu'da olup bitenler de Ortadoğu'daki dengeleri etkilemektedir. Bir bakıma XXI. yüzyıla doğru uzanan dünyamız gittikçe küçülme, küçülürken de uyanmakta ve bilinçlenmektedir. Sönürülen, geri bırakılan ülkelerin, özellikle yakın ve Ortadoğu'daki ülkelerin uyanışı, emperyalist dünyayı herhalde tarihin hiçbir döneminde bu kadar tedirgin etmemiştir.

Kuşkusuz bu gelişmelerin en önemlisi İran olaylarıdır. Daha üç beş ay öncesine kadar, Şah'ın tahtını bırakması gibi hiçbir gözlemcinin düşünemeyeceği boyutlara varan İran toplumsal depremi, gerçekte, uzun zamandan beri için için kaynayan bir toplumun patlamasıdır.

Şah, bildiği gibi, 1963 yılından bu yana "ak devrim" adı altında birtakım devrimler(!) yapmaya çalışmaktadır. Birçok az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülke "aydınlarının", kuşkusuz bilinçli bir biçimde savunuculuğunu yaptığı ve Türkiye için de özendirici bulunduğu güçlü bir başkanlık sistemi görüntüsü içinde, Şah, toprak reformuna benzer uygulamalara girişmiş, sanayide sözde yönetime katılma çalışmaları başlatmış. "büyük" bir okuma yazma seferberliği açıp ülkede cahilliği azalttığı izlenimini yaratmaya çalışmış, kısaca ülkeyi çağdaş bir düzeye çıkarmak iddiasında olmuştur.

Ancak bütün bu "halksız

demokrasi" çabaları, ne ülkenin siyasal yapısını gerçekte değiştirmiştir, ne de emekçi yığınların kendi çıkarları doğrultusunda örgütlenerek ülkenin yönetimine ağırlıklarını koymalarını sağlamıştır. İran'daki baskı rejimini, Saray'ın ve çevresindeki birkaç yüz zencinin göz kamaştırıcı yaşayışını, Amerika'nın ve Fransa'nın sömürü dolaplarını ayakta tutmaya, Şah'ın göstermelik reformları yetmemiştir. 36 yıllık Pehlevi monarşisini, sayıları on binlere varan siyasal tutuklamalar da kurtaramamıştır. Ne de 1957'den beri dünyanın en acımasız, en gaddar, en kalabalık gizli güvenlik örgütü olarak çalışan Savak'ın akıl almaz işkenceleri.

Son üç yıldır milyarlarca petrodolarlara mal olan dünyanın en modern silahları da Şah'ın rejimini kurtarmaya yetmedi. Resmî rakamlara göre son üç ay içinde 15 bin kişi öldü. Ama halkın, kendinden olmayan ve kendini ezen bir rejime karşı şahlanışı bastırılmadı. İran halkı, binlerce yılın getirdiği birikimlerle kavgasını sürdürdü.

ABD emperyalizmi ise 1978'in sonlarında Taiwan'a uyguladığı işlemleri 1979'un başlarında, belki de daha az onur kırıcı bir biçimde, Şah'a uygulamıştır. Ancak Şah'ın gözden çıkararak ABD'nin bölgedeki çıkarlarından da vazgeçtiği sanılmamalıdır. İran'daki gelişmeleri izlemekte geç kalan ABD, şimdi bölgenin en stratejik iki ülkesine kaymıştı. Bunlardan biri Suudi Arabistan, diğeri Türkiye'dir. Şimdilik hızla önlemlere giriştiği ülke S. Arabistan'dır.

Özellikle son bir yıldır ABD, İran'da olup bitenlere karşı tarafsız kaldığını, Sovyetler Birliği'nin de öyle davranması gerektiğini; ancak bu tutumunun, Ortadoğu gibi, ülkeden ülkeye koşulların ve durumların büyük bir şaka-

lıklar gösterdiği bir bölgede her zaman tarafsız kalacağı anlamına gelmediğini gene Sovyetler Birliği'nin bilmesi gereğini iddia etmektedir. ABD'nin kastettiği ülke Suudi Arabistan'dır. Nitekim S. Arabistan'ın Enver Sedat'a karşı daha ılımlı bir politika izlemesini istemektedir. Zira son birkaç aydır bu iki ülke arasındaki ilişkiler ABD'yi rahatsız edecek bir gerginliğe girmiştir.

Özellikle iki olay bu tedirginliğin iyice artmasına yol açmıştır: Birincisi, Camp David sonrası, Kararlılık ve Direniş Cephesi'nin önderliğindeki Arap Birliği ülkelerinin son Bağdad toplantısında, S. Arabistan Red Cephesi ülkeleri ile yakın ilişkiler içerisinde olmuştur. İkinci olarak OPEC'in petrol fiyatlarını yüzde 14 artıran son kararına, S. Arabistan gerektiği ya da Amerika'nın beklediği biçim ve sertlikte karşı çıkmamıştır. Bununla birlikte, Aralık ayından bu yana, Suudi Arabistan günlük petrol üretimini 8 milyon varilden 10 milyon varile çıkararak İran'ın yol açtığı açığı kapatınca, bu tedirginlik yumuşamaya dönüşmüştür.

Unutulmaması gereken olgu, bir petrol üreticisi olan ABD'nin, İran petrolünün en büyük alıcılardan biri olduğu, İran petrolünün akması durduğu anda doğacak bunalmın boyutlarıdır. Böyle olunca ABD'nin S. Arabistan'a karşı tedirginliğinin ne-relere varabileceğini tahmin etmek zor değildir. Hele ABD'den sonra İran petrolünün en büyük iki alıcısının Japonya ve B. Almanya olduğu düşünülürse, İran petrolünü tüketen kapitalizmin bu en etkin ekonomilerin içine düşeceği durum iyice açıklığa kavuşur. İran, Batı sanayinin damarlarında dolaşan enerjinin yeri doldurulamayacak kaynaklarındandır. İşte ABD'nin şimdi S. Arabistan'a yük-

lenmesi bundandır. Amerika bu nedenle S. Arabistan'ın Enver Sedat'ı desteklemesini sağlamış ve Camp David sözleşmelerinin artık noktalanması gerektiğine S. Arabistan'ı bir anlamda zorlamış bulunmaktadır.

İran petrolünün durması, S. Arabistan'ın durumunu ABD için her zamankinden daha önemli ve yaşamsal bir çizgiye getirmiştir. İran'ın İsrail'e petrol satmayacağı açıklanmıştır. Aslında İran'ın İsrail'e doğrudan doğruya petrol sattığı durumlar azdır. ABD İran'dan aldığı petrolün bir bölümünü İsrail'e satıyor. Bu durumda, İsrail de dolaylı olarak (ABD aracılığıyla) S. Arabistan petrolünü almak durumundadır. Bu açıdan bakılıncı İsrail-Mısır barış anlaşması ABD için büyük önem taşımaktadır.

Bütün bu hesapların Amerika'nın istediği yönde çıkması için, önümüzdeki günlerde F-15 savaş uçakları S. Arabistan'a bir "nezaket" ziyaretinde bulunacaktır. S. Arabistan ise Afganistan'da başlayıp yakın komşularında boy gösteren (Güney Yemen ve Etyopya) "komünizm tehlikesi"(!) nedeniyle ABD'ye bağlanmıştır. Ayrıca bölgedeki radikal rejimler, köklü değişimler, FKÖ hareketi, Irak ve Suriye gibi iki radikal rejimin son birleşme girişimleri, S. Arabistan'a korkulu dışlar yaşatmaktadır. Bütün bunları birer koz olarak çok iyi kullanmaya çalışacak bir ABD girişimi, Ortadoğu'da S. Arabistan'ın İsrail ve Güney Afrika gibi stratejik bazı görevler yüklenmeye zorlayacaktır. Ne varki çağımızın insanı, toplumsal ve siyasal uyanışlarıyla, tüm Asya, Ortadoğu ve Afrika'da patlama süreçlerinin hızlandığını gözlemektedir.

Foto: Cüneyt Ayrıl

ADNAN ÖZYALCINER

1978'DE

HİKAYECİLİĞİMİZ

Gecen yıl "Günümüz Hikayesi ve Hikayeciliği" konusunda yaptığım kısa bir değinimde günümüz hikayesinin güncel sorunlarla ilişkilerini belirtmiştim. Yazıda şöyle deniyordum: "Güncel olanda gelin geçicilik kaçınılmaz bir gerçek. Ama günümüz hikayecisi günceli ele alırken onun altında yatan temel sorunu ortaya koymasını bildiği sürece başarılı oluyor." 1977'de yayınlanan hikaye kitaplarından örnekler vererek düşüncemi kanıtlamaya çalışmışım. 1977'nin hikaye kitapları içinde gündelik olaylardan yararlanarak ekonomik, toplumsal, siyasal ilişkileri anlatan hikayeler çoğunlukta idi.

Nitekim değinimimde sözünü ettiğim kitaplardan üçü 1978 hikaye ödüllerini aldı. 1978 Sait Faik Hikaye Armağanı Selçuk Baran'ın "Anaların Hakkı" adlı kitabı ile Adnan Özyalcıner'in "Gözleri Bağlı Adam" kitapları arasında bölüştürüldü. Selçuk Baran kitabına adını veren "Anaların Hakkı" hikayesinde dağlarda vurulan gencecik oğulları anlatıyordu. "Gözleri Bağlı Adam" da günümüz siyasal, toplumsal olaylarının gündelik yaşamımızda ortaya çıkardığı çelişkiler sergileniyordu. 1978 Sait Faik Armağanı iki tartışmayı beraberinde getirdi. Birincisi, Sait Faik'in hikayesi ve hikayeciliğini ilgilendiriyordu. Ödül töreninde yapılan konuşmalarda Sait Faik'in bir "ben" hikayecisinden çok toplumsal konulara ağırlık veren, toplumsal yönü ağır basan bir hikayecim olduğu belirtildi. Sait Faik'i "ben" hikayecisi saymanın, yalnızca duygucu yönünü abartmaya kalkmanın sapıncı olduğuna değinildi. Çerçektan de Sait Faik anlatımı ve toplumsal yaşantımızdan verdiği kesit-

ler yönünden günümüz hikayesi ne yararlı olmuştur. Hikayeciliğimizde yaşdaşı Sabahattin Ali ile birlikte önemli yapı taşlarının birini oluşturur. İkincisi, ünü bir eleştirmenimizce daha önce hikaye ödülü alan iki yazarın yeniden ödüllendirilmesinin hoş karşılanmadığının belirtilmesiydi. Bu eleştirmenimize göre ya hiç ödül almayanlar özendirilmek için ödüllendirilmeli ya da ilk kitaplarını yayımlayanlara ödül verilmeliydi. Oysaki Sait Faik Hikaye Armağanı, ne bir özendirme amacı taşıyordu, ne de bir ilk kitaplara verilen gençlik ödülüydü. Sait Faik Hikaye Armağanı, aynı armağanın seçiciler kurulu üyesi olan bir eleştirmenimizin de çok iyi bildiği gibi, yılın en başarılı hikaye kitabına verilme için kurulmuştu. Bugüne kadar da kuruluş amaçlarına göre davranılmıştır. Eleştirmenimiz başarılı bulunan kitapların başarılı olup olmadıklarını tartışmayı armağan konusunda daha olumlu bir yaklaşım getirmiş olurdu.

1978 Türk Dil Kurumu Hikaye Ödülünü Muzaffer İzgü "Donumdaki Para" adlı kitabı ile aldı. Bu ödül, İzgü'nün 1978 yılı içinde aldığı üçüncü hikaye ödülüydü. Milliyet Sanat Dergisi'nin açtığı "Gülmece Öyküsü Yarışması"nda ikincilik, Nasrettin Hoca Gülmece Öyküsü Yarışması'nda da birincilik aldı. 1978'de birçok dalda ödül vermeyen Türk Dil Kurumu'nun ödül verdiği sayılı dallardan biri de hikayeydi. Ödül bir gülmece kitabına veriliyordu. Bu, gülmece'nin bizde de ciddiye alınmaya başladığının kanıtıydı. Aynı zamanda hikayeyi değerlendiren türünden çok hikaye olarak başarılı olup olmadığına bakmanın daha doğru olduğunu gösteriyordu bu seçim.

1978'de şu hikaye kitapları yayımlandı: Sessizliğin İlk Sesi (Adalet Ağaoğlu), Kafkas Kızı (Dursun Akçam), Haçça Büyüdü Hatış Oldu (Yusuf Ziya Bahadın), Çürük Kapı (Kemal Ateş), Dila Hanım (Necati Curalı), Kale Kale (Fakir Baykurt), Yorgun (Mehmet Çağlıkasap), Oyunun İçi (İbrahim Erdem), Sevgi Ekmektir (Necati Güngör), Dönek (Lütfi Kaleli), Alandaki Delikanlı (Samim Kocagöz), Büyük Grev (Aziz Nesin), Komünistleri Tanıyan Köpek (Esen Yel), Tante Roza (Sevgi Soysal), Eski Bahçe (Tezer Özlü Kırıl), Arafatta Bir Çocuk (Ömer Zulfü Livaneli), İnsanca (Nahit Eruz)

1978'de 17 hikaye kitabı yayımlandı. Bunlardan beş kitap ilk kitaplarını yayımlayan hikayecilerin kitaplarıydı. İki kitap, Necati Cumali ile Sevgi Soysal'ın ikinci baskı nteliliğindedi. Sevgi Soysal'ın "Tante Roza" sı ilk hikaye kitabının yeni basımıydı. Cumali'nin Dila Hanım'ı (İlmi de yapıldı) Makedonya hikayelerinden kaynaklanıyordu. Geriye kalan 10 kitap ikinci, üçüncü kitaplarını yayımlayan hikayecilerle, ustaların son hikayelerini topladıkları kitaplardı.

BÜYÜK GREV BÜYÜK TARTIŞMA

Aziz Nesin'in Büyük Grev hikayesi 1977'nin sonlarında Vatan gazetesinde yayımlandı. 1978 de kitaplaşan bu masal-öykülerden Büyük Grev yayınları yayınlamaz büyük gürlü kopardı. Tartışma Büyük Grev'le Aziz Nesin'in MESS grevini eleştirmesi, MESS grevine karşı tavır alması yüzünden büyüdü. Büyük Grev'de gerçekten bir grev anlamı taşıyordu. Bu grevde işçi, sende-

ODTÜ'de

"BULUT, İNSAN, ÜRETİM, TOPRAK"

Geçtiğimiz hafta ODTÜ Öğretim Üyeleri Derneği'nde genç fotoğraf sanatçısı Cüneyt Ayrıl'ın "Bulut, insan, üretim, toprak" adlı fotoğraf sergisi açıldı. 8 Aralık 1978'de kaybettığımız arkadaşımız Dr. Necdet Bulut'un oğlu Yiğit Bulut için Derneğin yürüttüğü "Yiğit Bulut'a destek olalım" kampanyası çerçevesinde açılan sergide sanatçının 50 dolayında renkli fotoğrafı sergileniyor. AFSAD'ın (Ankara Fotoğraf Sanatçıları Derneği) kurucuları arasında bulunan Cüneyt Ayrıl bu ilk kişisel sergisi. Serginin açılışında Yiğit Bulut, ODTÜ ve SBF öğretim üyeleri, Çalışma Bakanı Bahir Ersoy, Necdet Bulut'un arkadaşları bulundular. Sergi 15 Şubat'a kadar açık kalacak.

Necdet Bulut'u anmak üzere 11 Aralık 1978 günü ODTÜ'deki törende yapılan ve özeti daha önce verdiğimiz konuşmaların tam metnini ODTÜ Öğretim Üyeleri Derneği yanında bir broşür olarak yayımlayacak. "Yiğit Bulut'a destek olalım" kampanyasının ilk sonuçlarını verdiği ve bu amaçla İş Bankası ODTÜ şubesinde bir hesap açıldığı (133 numaralı) öğrenildi. Aynı amaçla TUMÖD de çalışmalar yürütüyor.

Arkadaşımız Necdet Bulut'un adı Karadeniz Teknik Üniversitesi Senatosu'nca geçtiğimiz günlerde Üniversitenin Elektronik Hesap Bilimleri Enstitüsü'ne bağlı bilgisayar merkezine verildi. Bu merkez bundan böyle "Dr. Necdet Bulut Bilgisayar Merkezi" adını taşıyacak. Benzer öneriler 11 Aralık'ta yapılan törende ODTÜ'ye ilişkin olarak da dile getirilmiştir.

ka, işveren ilişkilerine değiniliyordu. MESS grevinden kaynaklanan yanlışları olabildi ama bir masal-öykü olarak daha çok, bir genellemeyi içinde taşıyordu.

USTALARA GELİNCE

Samim Kocagöz, Alandaki Delikanlı'da gündelik olaylarla ilgili küçük büyük hikayeleri bir araya getirmiş. Güncel konuların vurgulandığı hikayelerde Kocagöz ilginç saptamalarıyla ustalığını sürdürüyor.

Kale Kale'de Fakir Baykurt, köy insanlarıyla köyden kente göçen gecekonduların hikayelerini anlatıyor. Özü, anlatımı, biçimi ve diliyle Fakir Baykurt'un usta işi hikayeleri hepsi de.

Yusuf Ziya Bahadın, Haçça Büyüdü Hatış Oldu'da Almanya olgusunu başarılı bir biçimde aktarıyor. Bu olgunun doğurduğu ilişkilerin acı sonuçlarını sergiliyor. Almanya ile ilgili olmayan hikayelerde de toplumsal ilişkiler kısa hikaye sınırları içinde iyi vurgulanmış.

Dursun Akçam, Kafkas Kızı'nda derlediği hikayelerinde röportaj dilinin kıvraklığı içinde sıcak anlatımlı hikayeler sunuyor okura.

Adalet Ağaoğlu Sessizliğin İlk Sesi, Lütfi Kaleli Dönek, Necati Güngör Sevgi Ekmektir adlı kitaplarında bir atımla girdikleri hikaye alanında başarılarını sürdüren hikayeler yer alıyor.

Nahit Eruz, İnsanca'da daha önceki hikaye çizgisini sürdürüyor.

YENİ GELENLER

Kemal Ateş, Çürük Kapı'da ilk hikayelerini topladı. Gecekonduların anlatan hikayelerinde Ateş, biçimle özü dengelemesini biliyor.

Zulfü Livaneli, Arafatta Bir Çocuk kitabıyla karşımıza yazar olarak çıkıyor. Başarılı bir hikaye yazarı Livaneli. Hem anlatımı, hem de seçtiği konular başısını kanıtıyor. Dış ülkelerdeki Türkler, daha çok da oradaki çocukların içinde düştükleri çelişkiler anlatıyor Arafatta Bir Çocuk'ta. Kaçan bir çocuk. Kaçakçılığın gerçekçi bir serimi yer alıyor çoğu hikayelerde.

Tezer Özlü Kırıl, Eski Bahçe'de biçim ve anlatım yönünden ağırlıklı olan hikayelerle karşımıza çıkıyor. Biçim ve anlatım özgünlüğü kimi zaman hikayelerin genel gördüğünü aksatıyor.

Mehmet Çağlıkasap'ın Yorgun, İbrahim Erdem'in Oyunun İçi göremediğim, yalnız yayınladıklarını bildiğim kitaplardan.

1978 NE GETİRDİ?

Bu özet dökümden sonra 1978'in hikayemize ne getirdiği sorulabilir. Çoğu eleştirmenlerimiz, hikayede 1978'in durgun, aşamamz bir yıl olduğunu yazdılar.

Ben her iki yargıya da katılmıyorum. Bir kez, 17 kitap bu kağıt darlığı ve ekonomik bunalm içinde hiç de azımsanacak bir sayı değil. Üstelik yayınlanan kitaplar hikayeciliğimize katkıları yönünden olumlu bir görünüş içindeydiler. Bir kitaptan, bir kişiden aşama beklemek, patlama beklemek, ıleri fırlayıp İpi göğüslemesini istemek, bireyci bir görüş bence. Hikayeciliğimiz, 1978'de de 1977'de olduğu gibi, değindiği konular, hikayeciliğimizde getirdiği içerikle başarılı bir çizgiyi izledi. Bu başında olaylara gerçekçi bakışın yanı sıra gerçekçi anlatımın payı büyüktür. Devrimcil görlüğü benimsemiş bütün öteki sanat dallarında olduğu gibi hikayeciliğimizde çağının taniğini sürdüren örnekler vermekte direniyor. Direnecek de.

"KAHRAMANMARAŞ OLAYLARI YARATILIP, BU GEREKÇEYLE İLAN EDİLEN SIKIYÖNETİM, GERİCİ-FAŞİST GÜÇLERİN TIRMANIŞININ YENİ BİR BASAMAĞINI OLUŞTURMUŞTUR."

"SIKIYÖNETİM, BUGÜNE KADARKİ UYGULAMALARLA, İLAN EDİLİŞ GEREKÇESİ YÖNÜNDE HİÇBİR GİRİŞİMDE BULUNMAMIŞTIR. FAŞİST ODAKLARIN ÜZERİNE GİDİLMEMİŞTİR. BÖYLECE SIKIYÖNETİM YASAL DAYANAĞINI YİTİRME KONUMUNA GELMİŞTİR. DİĞER TARAFтан BAŞTA MHP VE YANDAŞI DURUMUNDAKİ FAŞİST ÖRGÜTLERİN SUÇLARININ ÖRTÜLÖP, UNUTTURULARAK AKLANMASI SÜRECİ BAŞLAMISHTIR."

Türkiye İşçi Partisi:

MHP VE YANDAŞI ÖRGÜTLERİN SUÇLARI ÖRTÜLEREK AKLANMASINA ÇALIŞILYOR

Türkiye İşçi Partisi Merkez Yönetim Kurulu 13-14 Ocak tarihlerinde yaptığı toplantılar ülkedeki durumu değerlendirdi. Toplantı sonucunda yayımlanan bildiriye sıkıyönetim ilanından sonraki gelişmeler ele alınarak hükümetin politikası üzerinde duruldu. Sıkıyönetim ilanının gerici-faşist güçlerin tırmanışında yeni bir basamak oluşturduğu belirtilen bildiriye, sıkıyönetimin bugüne kadarki uygulamalarının da ilan edilmiş gerekçesiyle hiçbir ilişkisi olmadığı vurgulandı. MHP ve yandaşı durumundaki faşist örgütlerin suçlarının örtülüp unutturularak aklanması sürecinin başlatıldığına da dikkat çekildi. TTP Merkez Yönetim Kurulu bildirisinde şöyle dedi:

"Burjuvazinin, emperyalizme bağlı sanayileşme ve kalkınma politikasının ülkemizi soktuğu darboğaz, tüm toplum kesimlerini sararak daba da daralmaktadır. Hal böyle iken burjuvazinin ne siyasi iktidarının, ne de öteki örgütlerinin, ülkemizi içine soktukları bu bunalımdan kurtarmak için hiç bir çözüm önerileri de yoktur. Tüm umutlarını emperyalist güçlerin yardımına bağlamışlardır. Emperyalist odaklardan yeni yardımlar alabilmek için, kapatılan üslerin açılması, yeni üsler kuruluması, tamamı yabancı sermayeli kuruluşlara müsaade edilmesi girişimleri gündeme gelmiştir.

"Ekonomik kriz, sosyal yaşamda da kendini göstermektedir. Enflasyon, işsizlik, yoksulluk ve yokluk, tüm emekçi halkı gitgide artan oranlarda boyunduruk içine alarak bunalımda başlatmıştır. Pek çok işletme döviz yokluğundan üretimini düşürmüş ya da kapılarını kapatmıştır. Kalkınma hızı yüzde ikkiye kadar düşmüştür, bu yıl ise sıfıra inecektir. Böylece geçen yıl zaten milyonlara varan işsizler ordusuna onbinlerce işçi katılmıştır; bu yıl ise yeni yeni onbinler bunları takip edecektir.

"Bu krizin işçi ve emekçi kitlelerde yarattığı tepkileri bastırmak üzere yıllardır yurt düzeyinde sürdürülen faşist terör ve katliamlar, en son Kahramanmaraş'ta yüzlerce insanın öldürülmesi, binlercesinin yaralanması, yerlerinin-yurtlarının yıkılıp yıkılması gibi en geniş kitlesel boyutlara kadar ulaşmıştır. Binlerce aile, Kahramanmaraş ve benzeri durumdaki yerleri terke zorlanmaktadır.

"CHP'nin sorunluluğunu taşıdığı hükümet bugüne kadar izlediği 'yansızlık' politikasıyla, geçmişte emekçi halka verdiği sözlerden adım adım geri çekilmiş, iş aldığı kitlelerden uzaklaşmış, emperyalizme ve egemen güçlere tavizler vererek iktidar olma ve iktidarda kalma yolunu seçmiştir. Bu seçim sonucudur ki hükümet bir yandan esasen iftada olan ülke ekonomisini daha da batağa sürüklerken, diğer yandan da gerici-faşist güçlerin tırmanmasına yol açmış ve giderek sıkıyönetim zorlama-

larına hoyun eğmiştir. Kahramanmaraş olayları yaratılıp, bu gerekçeyle ilan edilen sıkıyönetim, gerici-faşist güçlerin tırmanışının yeni bir basamağını oluşturmuştur.

"Burjuvazi ülkeyi artık eski yöntemlerle yönetememektedir. Egemen güçler yeni baskı araçlarına başvurmuşlardır, sıkıyönetimler birkaç yıl aryla toplum yaşamına girmektedir. Nitekim tırmandırılan faşist terörün son halkasını teşkil eden Kahramanmaraş olayları sonucu sıkıştırılan hükümet tarafından ilan edilen sıkıyönetim, bugüne kadar yaptığı uygulamalarla, ilan edilmiş gerekçesi yönünde hiçbir girişimde bulunmamıştır. Faşist odakların üzerine gidilmemiştir. Böylece sıkıyönetim yasal dayanağını yitirme konumuna gelmiştir. Diğer taraftan başta MHP ve yandaşı durumundaki faşist örgütlerin suçlarının örtülüp, unutturularak aklanması süreci başlatılmıştır.

"Faşist güçler mevzilerini sağlama bağlayarak militanlarını sıkıyönetim bölgeleri dışına kaydırmışlar, yeni provokasyonlar ve katliamlar düzenlemek için hazırlıklara başlamışlardır. Amaçları, demokratik hareketin gelişkin olduğu illerle, etnik kökenleri ve dinsel inançları farklı yurttaşlarımızın yaşadığı illeri de sıkıyönetim bölgesi içine alarak, tüm ülke düzeyinde demokratik hak ve özgürlükleri boğmaktır.

"Bu arada unutulmaması gereken bir başka nokta da bireysel terör eylemlerinin gerici-faşist güçlerin işini kolaylaştırarak olmuştur. Bugünlerde ortaya çıkması mümkün bir tür eylemlerin geçmişteki örneklerle de bildirildiği üzere, ajan-provokatörlerle kıstırılmakta olduğu bir an hatırdan çıkarılmamalı, akıllara başlara devşirilmelidir. Tüm demokratik güç ve kişilerin önemli görevlerinden biri de, bu provokasyonlara düşmemek olduğu kadar, bu tür eylemlere karşı açık ve kesin tavır almaktır.

"Bugüne dek sıkıyönetim bölgelerinde yapılan uygulamalar, ilan edilmiş gerekçesini bir yana bırakarak demokratik hak ve özgürlükleri kısıtlamak olmuştur. Dernek faaliyetleri ve demokratik kitle eylemleri kısıtlanmış ya da yasaklanmıştır. Diğer önemli bir konu da, 1979 yılının özel sektör kesiminde yoğun bir toplu sözleşmeler yılı olmasındır. Sıkıyönetim, grev yapma hakkını resmen yasaklamamış olsa bile, varlığı nedeniyle bu hakkın kullanılmasına üstüne fiili bir baskı doğmuştur.

"Sıkıyönetim bölgelerinde bugün görülmüş bir sükunet vardır. Ne var ki, bu geçicidir. Çünkü faşist odaklar sıkıyönetim bölgeleri içinde saldırılarını durdurarak mevzilerine çekilmişlerdir. Tüm demokratik güçler ve kişiler açık olarak bilmekteyiz ki, faşist odaklar dağıtılmadan, faşist eylemciler ve yöneticileri cezalandırılmadan, faşist saldırı ve cinayetler durmayacaktır.

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ ELAZIĞ, TUNCELİ, TRABZON İL KONGRELERİ YAPILDI

Türkiye İşçi Partisi yerel örgüt kongreleri sürüyor. Geçtiğimiz hafta içinde Elazığ, Tunceli ve Trabzon il kongreleri tamamlandı.

Faşist terörün odaklaştığı illerden birisi olan Elazığ'da Türkiye İşçi Partisi Elazığ İl Kongresi 200'ü aşkın yoğun bir katılım ile yapıldı.

Olağanüstü önlemler altında toplanan Elazığ il kongresinde yapılan konuşmalar ile de bir yandan CHP yerel örgüt yöneticilerince de içine düşülen umutsuzluk ve uzlaşma çabalarına ve bu çabalara olduğu kadar, kitlelerden kopuk maocu-şoşist maceracılığa karşı çıktığı bir kez daha belirtildi. Faşizmi yenecek örgütlü birleşik gücün oluşturulması, provokasyonların üzerine yürünmesi konusunda sürdürülen kararlı mücadeleden gün geçtikçe daha da güçlendiği ve güçlendirileceği gerçeği yinelenildi. Türkiye İşçi Partisi Elazığ il kongresinde Genel Merkez tarafından açılan üye kampanyasında gelişmeler kaydedildiği ve üye sayısında üç kata yaklaşan bir artış olduğu açıklandı.

Türkiye İşçi Partisi Tunceli il kongresi ise parti lokalinde yapıldı. Lokal in elverişsizliği nedeniyle kongreye kimse davet edilememiştir. Buna karşın gene de salonun tıklım tıklım dolu olduğu gözlerden kaçmıyordu. Tunceli il kongresinde de

vurgulanan önemli noktalardan birisi Genel Merkezce açılan üye kampanyasının başarılı bir biçimde sürdürüldüğüydü. Kongre Genel Merkez temsilcisinin kapanış konuşmasıyla sona erdi.

Son günlerde faşist terörün özellikle yoğunlaştırılmaya çalışıldığı Trabzon'da Türkiye İşçi Partisi Trabzon il örgütünün kongresi büyük önem taşıyordu. Sosyalist bilim adamı Necdet Bulut'un alçakça katledilmesinin ardından bu kentte faşist terörün sistemli bir biçimde tırmandırıldığı, yaşanan olaylarla gün geçtikçe daha net bir biçimde ortaya çıkıyordu. Bugüne kadar da sosyalist bilim adamı Necdet Bulut'un katillerinin yakalanabilmesi için emniyet yetkilileri tarafından yoğun bir çaba sürdürüldüğü gözlenmişti. Faşist terörün yoğunlaşmasını karşın, yeni kurulmuş bir örgüt olan TTP Trabzon il örgütünün kısa zamanda hızlı bir biçimde geliştiği kongrede yapılan konuşmalarla da vurgulandı.

Civar il ve ilçe yöneticilerinin de katılımı ile yapılan kongreler ve kongrelerden sonra artarak sürdürülen örgütlenme çabaları, faşizme karşı tüm demokratik güçlerin iş ve eylem birliğine, örgütlü birleşik gücü yaratılabileceği engellerin aşılacağına olan inanç ve kararlılık, her üç kongrenin de ortak özelliği oldu.

"Ülkemizin içine sokulduğu bunalımın baş sorunu, emperyalizm ve onunla işbirliği halindeki tekeller, büyük sermayedir. Faşist saldırıların arkasındaki güçler de bunlardır. Faşizm tehdidinin tamamen ortadan kaldırılması bu yasal kaynağın kurutulmasına bağlıdır.

"Emekçi halkın oylarıyla ve onların en ivedi taleplerine dayanarak iktidara gelen CHP, bugüne dek sürdürdüğü ve sıkıyönetim ilanına kadar giden emekçi halka karşı tutumunu terketmemiştir. Özellikle de, demokratik hak ve özgürlüklerin daha da kısılmaya yolundaki tüm girişimlerden vazgeçilmeli ve bu tür girişimleri kesinlikle önlenmelidir. Bu arada yeni anti-demokratik yasa tasarılarından vazgeçmelidir.

"Artık copla, dıpcikle ülke yönetilemeyeceğini, kanlı Şah diktasının bile bu işe yetmediklerini çok yakından görüyoruz. Ülkemiz, emperyalizme verilen ve verilerek istenen yeni tavizlerle Şah rej-

minin bölgemizdeki görevini üstlenemez. Ulusal bağımsızlığımız ve bölgemizdeki barışa karşı yapılan ve yapılacak girişimlere geçit veremeyeceğiz.

"Tüm demokratik güçlerin görevi, işçi ve emekçi halkımızı anti-demokratik baskılara ve faşist tırmanışa karşı bilinçlendirmek ve örgütlemektir. Bu işe, ancak demokratik hak ve özgürlüklerimizi sonuna kadar kullanarak ve kitle hareketlerini geliştirerek yapılabilir. Bu bilinç ve kararlılıkla sürdürdüğümüz mücadele sonucu aydınlık geleceğimizi kendi ellerimizle kazanacağız.

"Gün dayanışma günüdür. Tüm demokratik güç ve kişiler saflarını daha da sıkılaşmalı, emperyalizme ve faşizme karşı mücadeledeki kararlılıklarını göstermelidirler.

"Partimiz, Türkiye İşçi Partisi, bölgelerimizde mücadele anlayışı ve kararlılığı içinde, her hal ve şartta görev başında-